

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNENJA – MAJ 2013. GODINE

Izveštaj o istraživanju javnog mnenja

„Odnos građana prema Narodnoj skupštini Republike Srbije“

Beograd, jun 2013. godine

SADRŽAJ

1. Metodologija.....	3
2. Opis uzorka.....	5
3. Rezime	6
4. Indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji.....	12
5. Odnos građana prema „unutrašnjoj dinamici“ u Narodnoj skupštini	15
6. Prepoznatljivost i ocena nezavisnih institucija izabranih u NSRS.....	19
7. Uticaj građana na rad Narodne skupštine	20
8. Aktivizam građana.....	23
9. Poverenje u institucije.....	24
10. Prepoznatljivost predsednika Narodne skupštine.....	29
11. Stav građana prema radu i funkciji Narodne skupštine.....	31
12. Informisanje o radu Narodne skupštine.....	33
12.1. <i>Kako se građani informišu o radu Narodne skupštine?</i>	33
12.2. <i>Odnos građana prema uvođenju parlamentarnog TV kanala, pripremi mobilne aplikacije i štampanju podlistka u štampanim medijima</i>	36
12.3. <i>Oblasti rada NSRS o kojima bi građani želeli da znaju više</i>	38
12.4. <i>Informacije o radu narodnih poslanika</i>	39
13. Izveštavanje medija o Narodnoj skupštini	41

* Svi pojmovi koji se koriste u ovom istraživanju u muškom rodu obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.

** Mišljenja izneta u ovom izveštaju su mišljenja autora izveštaja i ne predstavljaju nužno stanovište Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), Narodne skupštine Republike Srbije, niti Švajcarske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (SDC).

1. Metodologija

Realizacija istraživanja	CeSID Beograd
Terenski rad	U periodu između 15. i 23. maja 2013. godine
Tip i veličina uzorka	Slučajni, reprezentativni uzorak od 1.108 građana starijih od 15 godina, u Republici Srbiji, bez Kosova i Metohije
Okvir uzorka	Teritorija biračkog mesta, kao najpouzdanija registarska jedinica
Odabir domaćinstva	Slučajno uzorkovanje bez prava zamene – u okviru biračkog mesta, svaka druga kućna adresa od početne tačke
Odabir ispitanika u okviru domaćinstva	Slučajno uzorkovanje bez prava zamene – izbor ispitanika metodom „prvog rođendana“ u odnosu na dan anketiranja
Istraživačka tehnika	Licem u lice, u okviru domaćinstva (F2F, face to face)
Istraživački instrument	Upitnik od 102 pitanja

Istraživanje javnog mnenja realizovao je CeSID, a sprovedeno je u periodu između 15. i 23. maja 2013. godine na teritoriji Republike Srbije, bez Kosova i Metohije.

Istraživanje je sprovedeno na reprezentativnom uzorku od 1.108 građana i građanki Republike Srbije, bez Kosova i Metohije, starijih od 15 godina.

Kao istraživački instrument korišćen je upitnik, formiran u saradnji sa UNDP i Narodnom skupštinom Republike Srbije, koji se sastojao od 102 pitanja.

Istraživanje je sastavni deo projekta „Jačanje nadzorne funkcije i transparentnosti parlamenta“, koji je finansiran od strane Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

Intervjuisanje građana je sprovedeno tehnikom „licem u lice“, direktnim kontaktom sa ispitanikom (*F2F, face to face*). Prilikom obuke anketara, treneri su insistirali na sprovođenju i poštovanju dva veoma važna pravila koja, osim samog uzorka, značajno utiču na reprezentativnost istraživanja – *poštovanje koraka i pravilo prvog rođendana*.

Poštovanjem koraka se obezbeđuje da anketar sveobuhvatno pokrije kompletan istraživački punkt, dok se *pravilom prvog rođendana* isključuje mogućnost da na upitnik odgovaraju samo oni građani koji prvi otvore vrata domaćinstva anketaru. Naime, od anketara se zahtevalo da u domaćinstvu anketira osobu stariju od 15 godina kojoj prvo dolazi rođendan u odnosu na dan posete. Tako je obezbeđena polna, obrazovna i starosna reprezentativnost ispitanika.

2. Opis uzorka

Na osnovu metodologije koja je uspostavljena prilikom sprovođenja ovog istraživanja obuhvaćene su sledeće kategorije ispitanika u Republici Srbiji, bez Kosova i Metohije:

Pol: muško (47%); žensko (53%)

Starost: 15–18 (3%); 19–24 (8%); 25–29 (6%); 30–39 (12%); 40–49 (15%); 50–59 (16%); 60–69 (22%); 70 i više (18%)

Prosečna starost ispitanika: 50,89

Obrazovanje: završena osnovna škola ili manje (42%); dvogodišnja ili trogodišnja škola (12%); četvorogodišnja srednja škola (28%); viša škola ili fakultet (10%); učenik ili student (8%)

Zanimanje: poljoprivrednik (11%), domaćica (22%), NK/PK radnik (12%), KV/VK radnik (18%), tehničar (12%), učenik/student (10%), službenik (7%), stručnjak (8%)

Prosečna primanja*:** do 10.000 (22%); 10.000–20.000 (23%); 20.000–40.000 (18%); 40.000–60.000 (7%); 60.000–80.000 (3%); više od 80.000 (2%); ne zna/odbija da odgovori (25%)

*** Primanja su navedena u dinarima i u iznosima koje su nam ispitanici sami naveli.

3. Rezime

Bez obzira što je Narodna skupština, njen sastav, rad i funkcija (gotovo) svakodnevno prisutna u javnosti, retka su istraživanja koja na ozbiljan i sistematičan način istražuju odnos građana prema ovoj instituciji. Stoga je ovo istraživanje jedno od prvih u Srbiji koje ima za cilj da na sveobuhvatan način ispita kakav je odnos građana prema Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Istraživanje je u periodu između 15. i 23. maja, na uzorku od 1.108 ispitanika (starijih od 15 godina) realizovao CeSID uz pomoć i podršku UNDP Srbija i Narodne skupštine Republike Srbije. U izveštaju koji je pred Vama prezentovan su najvažniji nalazi podeljeni u 10 poglavlja: 1) indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji, 2) odnos građana prema „unutrašnjoj dinamici“ u Narodnoj skupštini, 3) prepoznatljivost i ocena nezavisnih državnih organa izabranih u NSRS, 4) uticaj građana na rad Narodne skupštine, 5) aktivizam građana, 6) poverenje u institucije, 7) prepoznatljivost predsednika Narodne skupštine, 8) stav građana prema radu i funkciji Narodne skupštine, 9) informisanje o radu Narodne skupštine i 10) izveštavanje medija o Narodnoj skupštini.

U rezimeu ćemo prezentovati ključne istraživačke rezultate.

❖ VIŠE JE GRAĐANA KOJI NEGATIVNO ILI BLAGO NEGATIVNO GLEDAJU NA PARLAMENT U SRBIJI, U ODNOSU NA ONE KOJI OVAJ ODНОS POIMAJU BLAGO ILI POTPUNO POZITIVNO.

Indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji pokušava da iskaže dubinske stavove građana, koji nisu zavisni od čestih površinskih promena stranačkog opredeljenja. Ovi stavovi su dubinski, teže promenljivi i pokazuju realniji i istinitiji odnos prema ulozi parlamenta u Srbiji.¹ Ovaj indeks nam ukazuje na odnos građana prema ulozi parlamenta u političkom sistemu Srbije, ali i u čitavom društvu. Najpre konstatujmo, da je kod ovako formiranih indeksa većina građana u kategoriji onih koji su neutralni. Stoga se u analizi kao opredeljujuće posmatra odnos ispitanika sa pozitivnim stavovima i ispitanika sa negativnim stavovima. Negativno poimanje parlamenta proizlazi iz činjenice da je procenat onih koji blago negativno i negativno poimaju ulogu parlamenta u Srbiji 39%, što je tri puta više u odnosu na one koji na parlament gledaju blago pozitivno ili pozitivno. Upravo ta nadmoć onih koji negativno poimaju parlament „boji“ i opšti odnos javnog mnenja prema ovoj instituciji.

¹ U ovom istraživanju, ovaj odnos smo formirali kao složen pokazatelj, na osnovu seta pitanja/tvrđnji koje smo postavili građanima i odgovora koje smo na njih dobili. Opširnije u Poglavlju 4 ovog izveštaja.

❖ PREMA MIŠLJENJU GRAĐANA, U NSRS SE NAJVIŠE DISKUTUJE O EVROPSKIM INTEGRACIJAMA I KOSOVU. LISTA PRIORITETA GRAĐANA JE DRUGAČIJA: EKONOMSKI PROBLEMI, POLOŽAJ MLADIH I SOCIJALNA POLITIKA.

Teme o kojima se najviše diskutuje u NSRS, prema oceni građana, su evropske integracije i Kosovo - u oba slučaja natpolovična većina nam kaže da se o ovim temama mnogo ili veoma mnogo diskutuje u NSRS. Istovremeno, ove teme (a posebno evropske integracije) često nisu prvi vrhu liste prioriteta koje su nam građani naveli (radi se o temama o kojima bi građani želeli da se više debatuje u NSRS), a to su: ekonomski problemi, položaj mladih i socijalna politika. Evropske integracije su prioritet za diskutovanje u NSRS tek za 2% ispitanih.

❖ „PODELJENOST MNENJA“ OKO DOPRINOSA POVEĆANOG UČEŠĆA ŽENA RADU NARODNE SKUPŠTINE.

Mišljenja građana su podeljena, kada govorimo o tome koliki je doprinos povećanog učešća žena u radu NSRS. Da ove promene nisu nimalo ili malo doprinele misli zbirno 31% ispitanika, dok s druge strane, 35% ispitanika misli da su one donekle ili dosta doprinele radu NSRS.

❖ GRAĐANI NA PRVO MESTO PO VAŽNOSTI STAVLJAJU ZAKONODAVNU FUNKCIJU NARODNE SKUPŠTINE.

Od četiri funkcije NSRS, **zakonodavna funkcija se od strane građana smatra najvažnijom funkcijom**. Na prvi rang je stavljena od strane 61% ispitanika. Ako sledimo rangove, redom ide kontrolna (drugo mesto), izborna (treće mesto) i predstavnička funkcija (četvrto mesto).

❖ NAJVEĆU PREPOZNATLJIVOST MEĐU NEZAVISnim DRŽAVnim ORGANIMA KOJI SU IZABRANI U NSRS IMA AGENCIJA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE.

Od nezavisnih državnih organa, izabranih u NSRS, **najveći nivo prepoznatljivosti ima Agencija za borbu protiv korupcije, a potom slede: Zaštitnik građana, RRA i Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti**. Osim nesporne uloge i značaja koji ima Agencija za borbu protiv korupcije, na njenu visoku prepoznatljivost utiču još dve stvari: 1) u imenu ove institucije je termin „borbe protiv korupcije“ koji se često koristi i 2) ova institucija se meša sa Savetom za borbu protiv korupcije.

❖ SKORO TREĆINA POPULACIJE U SRBIJI IZRAZILA JE ŽELJU DA IMA VEĆI UTICAJ NA RAD NSRS.

Najveći broj ispitanih (44%) ne bi želeo da ima veći uticaj na rad NSRS, uz 26% onih koji ne znaju ili nisu zainteresovani za ovu temu. Međutim, **30% je onih koji su izrazili želju da imaju veći uticaj na rad NSRS**. O kojim je građanima reč? Najviše o stručnjacima i službenicima, sa primanjima većim od proseka, starijim od 19, a mlađim od 60 godina.

❖ MEĐU GRAĐANIMA KOJI ŽELE DA IMAJU VEĆI UTICAJ NA RAD NSRS, NAJVIŠE JE ONIH KOJI BI TO UČINILI KROZ DIREKTAN IZBOR NARODNIH POSLANIKA.

Na pitanje, na koji bi način hteli da ostvare veći uticaj na rad NSRS, 12,5% građana je navelo da to želi da ima kroz direktan izbor narodnog poslanika koji će ga predstavljati u skupštini. Iznad proseka u grupi onih koji preferiraju direktan izbor narodnih poslanika su oni sa višim obrazovanjem i shodno tome boljim i plaćenijim zanimanjem. Mlađi od 30 godina ne pokazuju interesovanje za ovakvim vidom uticaja na rad NSRS.

❖ ČETVRTINA STANOVNIŠTVA ZNA DA SE U NSRS NALAZI NARODNI POSLANIK KOJI ŽIVI U NJIHOVOM GRADU/OPŠTINI, ALI DA ONI NE ZNAJU KO JE U PITANJU; 13% ZNA DA NAVEDE I TAČNO IME, A 4% NAVODI POGREŠNA IMENA.

Trećina ispitanih (34%) ne zna odgovor da li je neko iz njihovog grada/opštine narodni poslanik; svaki peti građanin kaže kako njegov grad nema narodnog poslanika, dok 24% kaže da se u NSRS nalazi neko koje iz njihovog grada/opštine, ali da on ne zna ko je u pitanju. Tek 13% građana zna ko je narodni poslanik iz njihovog mesta življenja, a 4% navodi pogrešna imena. U Republici Srbiji je proporcionalni izborni sistem, sa jednom izbornom jedinicom, pa ne možemo govoriti o tome da neki narodni poslanik predstavlja (u punom značenju te reči) grad/opštinu iz koje dolazi.

❖ GRAĐANI OSTVARUJU NAJVEĆE UČEŠĆE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU KROZ POSETE LOKALNOJ SKUPŠTINI. KONCEPT JAVNIH SLUŠANJA NIJE DOVOLJNO PREPOZNAT U JAVNOSTI.

U Srbiji je 24% građana posetilo lokalnu skupštinu kao građanin; 20% je bilo ili je još uvek član neke od stranaka u Srbiji, a 17% je učestvovalo u radu mesne zajednice. Svaki deseti građanin je imao kontakt sa narodnim poslanikom ili nekim drugim predstavnikom NSRS. **Tek 3% ispitanih je učestvovalo u javnim slušanjima, što nam govori da taj koncept nije dovoljno prepoznat u javnosti.**

❖ SAMO TRI INSTITUCIJE – VOJSKA, CRKVA I PREDSEDNIK REPUBLIKE SRBIJE IMAJU OBIM POVERENJA VEĆI OD 50%. POSLE DUŽEG NIZA GODINA, CRKVA VIŠE NIJE INSTITUCIJA KOJOJ GRAĐANI SRBIJE NAJVIŠE VERUJU.

Natpolovično poverenje građana imaju tri institucije: vojska, crkva i Predsednik Republike Srbije. Potom slede tri institucije koje imaju nešto niži nivo poverenja, ali je kod njih značajno veće poverenje nego nepoverenje. To su policija, obrazovni sistem kao i Vlada Republike Srbije. Zdravstveni sistem je u ravnoteži između onih koji mu daju poverenje i onih koji u njega nemaju poverenje. **Skupština je interesantna, jer kod nje preteže broj onih koji imaju poverenje u odnosu na one koji ga nemaju, ali je dosta visok broj onih koji svoj stav definišu kao neutralan, pa se samim tim ona nalazi ispod zdravstvenog sistema.**

❖ NASTAVAK POVERENJA U VOJSKU I POLITIČKE INSTITUCIJE – PREDSEDNIKA, VLADU I NSRS, UZ KONSTANTAN PAD POVERENJA U CRKVU.

Vojska beleži trend rasta već duži niz godina. Istovremeno, **poverenje u crkvu je u padu od 2011. godine**, pa se ova institucija posle dužeg niza godina ne nalazi na prvom mestu po obimu poverenja. Ipak, **najznačajniji rast poverenja beležimo kod tri političke institucije: Predsednik RS, Vlada RS i NSRS.** Kod sve tri institucije, poverenje je dva puta veće u poređenju sa 2011. i 2012. godinom.

❖ SKORO TREĆINA ISPITANIH (30%) ZNA TAČNO DA NAVEDI IME TRENUTNOG PREDSEDNIKA NSRS. VEĆINA OD 61% NE ZNA O KOME JE REĆ.

Najveći broj ispitanika je bio iskren i rekao da ne zna ko je predsednik najvišeg predstavničkog tela u Srbiji. Takvih je 61%, a osim njih postoji još 9% onih koji su rekli da znaju ko je predsednik NSRS, ali su onda naveli pogrešnu osobu. Ovakvi nalazi su razumljivi imajući u vidu da velika većina građana svoje političke aspiracije, uglavnom, vezuje za ključne političke aktere, sa dužim stažom u politici. Predsednik NSRS je na ovoj funkciji manje od godinu dana.

Preostalih 30% ispitanika su bili u stanju da tačno navedu ko u ovom trenutku obavlja ovu funkciju. Prosečna ocena njegovog rada je 3,5 što je sasvim zadovoljavajuće.

❖ ZA NAJVEĆI DEO GRAĐANA SRBIJE, JASAN JE RAD I FUNKCIJA NSRS. UJEDNAČEN JE BROJ GRAĐANA KOJI OCENJUJU DA JE RAD NSRS TRANSPARENTAN I ONIH KOJI MISLE SUPROTNO.

Kada je reč o stavu građana prema radu i funkciji NSRS, **veći je broj onih kojima je jasan rad i funkcija NSRS u odnosu na one kojima to nije jasno, 58% naspram 33%**. Interesantno je da rad i funkcija NSRS iznad proseka nisu jasni slabo kvalifikovanim radnicima i učenicima i studentima.

Broj građana koji ocenjuju da je rad NSRS transparentan i onih koji u to sumnjaju je ujednačen. Naime, 45% građana kaže da građani imaju uvid u sva dešavanja u NSRS, uz isto toliki broj onih koji su nam rekli da nemaju uvid u sve što se dešava u NSRS.

Uočavamo da postoji 27% građana koji su prilično ili veoma zainteresovani za dobijanje konkretnih i jasnih informacija o radu NSRS; 18% je ravnodušnih; 31% građana je malo zainteresovano za dobijanje takvih informacija, dok je svaki četvrti potpuno nezainteresovan za detaljniji uvid u rad NSRS.

❖ TELEVIZIJA JE NAJČEŠĆI IZVOR INFORMACIJA O RADU NSRS. POTOM SLEDE, ŠTAMPANI MEDIJI I INTERNET PORTALI.

Kako se građani informišu o radu NSRS? Televizija je najuticajniji medij političke komunikacije u Srbiji i to pokazuje i ovo istraživanje o radu NSRS. Naime, **putem TV 25% građana se redovno informiše o radu NSRS i još 35% povremeno. Na drugom mestu se nalaze štampani mediji, koji su za svakog desetog građanina redovan izvor informacija o NSRS. Putem internet portala obaveštava se tek 14% ispitanih, redovno ili povremeno.**

❖ VEĆINA GRAĐANA, NJIH 70% PRATI SKUPŠTINSKA ZASEDANJA. MEĐU NJIMA JE NAJVEĆI BROJ ONIH KOJI PRATE SAMO ONA ZASEDANJA NA KOJIMA SE RASPRAVLJA O TEMAMA KOJE NJIH LIČNO ZANIMAJU.

Najveći broj (skoro trećina) prati ona skupštinska zasedanja na kojima se raspravlja o temama koje njih lično zanimaju; 29% to čini kada je reč o onim zasedanjima gde se razgovara o temama od izuzetne važnosti za Srbiju, dok svaki 11 ispitanik prati sva zasedanja, bez obzira na temu. Mladi su iznad proseka u grupi onih koji ne gledaju prenose skupštinskih zasedanja, dok su poljoprivrednici ona grupa ispitanih koja iznad proseka prati sva zasedanja, bez obzira na njihovu temu.

❖ ISTRAŽIVANJE POKAZUJE OHRABRUJUĆE PODATKE KADA JE REČ O PRIPREMI MOBILNE APLIKACIJE, KAO KANALA KOMUNIKACIJE SA ZAINTERESOVANIM GRAĐANIMA.

Svaki deveti ispitanik je zainteresovan da se o radu NSRS informiše putem aplikacije za mobilne telefone koja bi se redovno ažurirala. To bi bio potpuno novi vid komunikacije ove institucije sa zainteresovanim građanima. Imajući u vidu prirodu uzorka, u kome preovlađuje starije i manje obrazovano stanovništvo, možemo reći da 11% zainteresovanih za uvođenje mobilne aplikacije predstavlja solidan osnov da se o ovoj ideji i razmisli.

❖ VEĆINA GRAĐANA SMATRA DA POSTOJI PROSTOR ZA OBJAVLJIVANJE PODLISTKA U ŠTAMPANIM MEDIJIMA. ISTOVREMENO, TREĆINA POPULACIJE OCENJUJE DA BI UVODENJE PARLAMENTARNOG KANALA DOPRINELO PROMOVISANJU RADA NSRS MEĐU GRAĐANIMA.

Nešto više od dve petine (42%) ocenjuje da postoji prostor da NSRS objavi podlistak/dodatak u štampi: 31% kaže da to treba da bude u svim nacionalnim medijima, a 11% navodi konkretan medij. Među konkretnim medijima, jedino se izdvaja dnevni list *Politika*. Imajući u vidu strukturu uzorka, u kome je prosečna starost ispitanika veća od 50 godina, ovakvi nalazi su više nego razumljivi.

Istovremeno, **više od trećine ispitanih je za uvođenje posebnog parlamentarnog TV kanala, jer bi on značajno doprineo promovisanju rada NSRS među građanima.** Skoro dve petine ocenjuje da je dovoljno to što sada emituje RTS, dok je 13% na „radikalnom” stanovištu da skupština ne treba da se prenosi na TV. Na ovakav rezultat, najviše utiču odgovori populacije između 19 i 49 godina i onih koji imaju srednje visoka mesečna primanja.

❖ **GRAĐANI SU NAJZAINTERESOVANIJI DA SAZNAJU VIŠE INFORMACIJA O KONTROLI RADA VLADE RS OD STRANE NARODNE SKUPŠTINE.**

Koje su to oblasti rada NSRS o kojima bi građani želeli da saznaju više? Od onih koji su naveli neku oblast, izdvajaju se tri: **kontrola rada Vlade RS (17,7%), postupci za donošenja zakona (16,3%) i rad narodnih poslanika (13,8%).** Na ovakvu distribuciju odgovora u pogledu kontrole rada Vlade RS, iznad proseka utiču oni sa završenom srednjom školom, starosti između 40 i 59 godina, sa prosečnim primanjima.

❖ **GRAĐANI SRBIJE SU MIŠLJENJA DA MEDIJI NEGATIVNIJE IZVEŠTAVAJU O NARODNIM POSLANICIMA, U POREĐENJU SA DRUGIM INSTITUCIJAMA ILI SLUŽBENICIMA.**

Građani ocenjuju da mediji o narodnim poslanicima izveštavaju lošije/negativnije nego kada je reč o drugim institucijama/službenicima, 12% ispitanih se slaže sa ovom tvrdnjom. S druge strane, tek 10% ispitanih kaže da mediji potpuno jasno izveštavaju o radu NSRS, nasuprot 23% onih koji misle dijametralno suprotno i još 53% onih koji kažu da mediji donekle jasno izveštavaju o radu skupštine. Istovremeno, građani procenjuju da narodni poslanici nisu dovoljno otvoreni prema javnosti kada komuniciraju putem medija.

Bez obzira što je Narodna skupština, njen sastav, rad i funkcija (gotovo) svakodnevno prisutna u javnosti, retka su istraživanja koja na ozbiljan i sistematičan način istražuju odnos građana prema ovoj instituciji. Stoga je ovo istraživanje jedno od prvih u Srbiji koje ima za cilj da na sveobuhvatan način ispita kakav je odnos građana prema Narodnoj skupštini (i parlamentarizmu u Srbiji uopšte), koliko im je jasan njen rad i funkcija, kako se informišu o njenom radu i koliki je uticaj građana na funkcionisanje ove institucije. Istraživanje se bavi i ispitivanjem poverenja u institucije, odnosom građana prema narodnim poslanicima, ali i temama kojima bi Narodna skupština trebala da se bavi.

4. Indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji

Na osnovu seta pitanja i odgovora koje smo na njih dobili, formirali smo složen pokazatelj koji ukazuje na odnos građana prema ulozi parlamenta u političkom sistemu Srbije, ali i u čitavom društvu. Taj odnos smo nazvali indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji. Pitanja koja smo postavljali su dihotomije, gde se stavovi po pojedinim pitanjima definišu kroz pozitivne odnosno negativne tvrdnje. Slaganje ili neslaganje sa tim tvrdnjama formira odnos ispitanika prema jednoj temi, a na osnovu sabiranja pojedinačnih pitanja formiran je zbirni pokazatelj. Teme su se ticale odnosa prema demokratiji (tvrdnje: *Demokratija ima svojih mana, ali je bolja od drugih oblika vladavine; U nekim slučajevima nedemokratska vlast može biti bolja od demokratske*); uloge parlamenta u procesu donošenja zakona (tvrdnje: *Narodna skupština predstavlja mesto u kome se na najbolji način štite interesi svih građana; Zakoni u ovoj zemlji se donose na nekom drugom mestu, Narodna skupština postoji samo reda radi*) i odnosa parlament-političke stranke (tvrdnje: *Poslanike biraju stranačke vođe tako da oni služe njima, a ne narodu; Poslanici su nezavisni u svom radu i služe isključivo interesu građana koji su ih izabrali*).

Grafikon 4.1. Indeks odnosa prema parlamentu u Srbiji (u %)

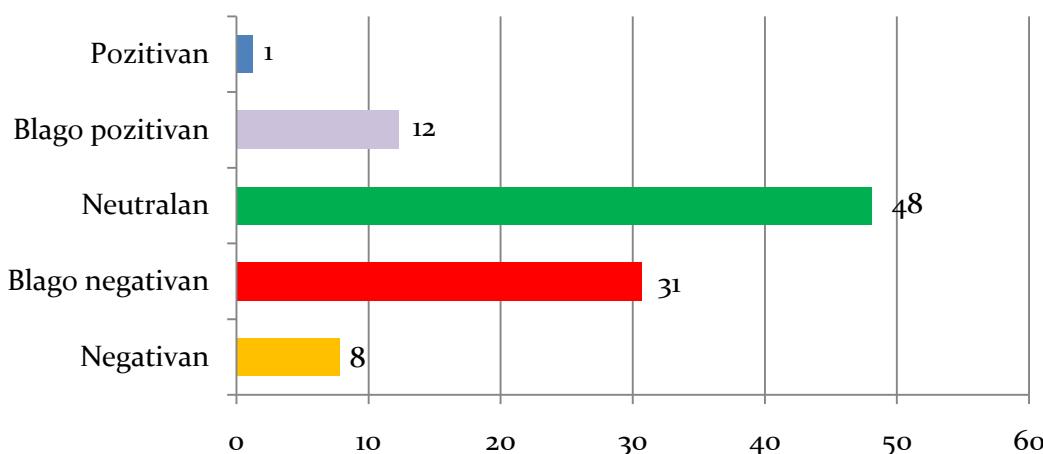

Tabela 4.1. Tvrđnje od kojih je napravljen indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji (u %)

	Ne slažem se	Niti se slažem niti ne slažem	Slažem se	Uk.
Demokratija ima svojih mana, ali je bolja od drugih oblika vladavine?	21	26	53	100
U nekim slučajevima nedemokratska vlast može biti bolja od demokratske?	30	31	39	100
Narodna skupština predstavlja mesto u kome se na najbolji način štite interesi svih građana?	32	32	36	100
Zakoni u ovoj zemlji se donose na nekom drugom mestu, Narodna skupština postoji samo reda radi?	22	33	45	100
Poslanike biraju stranačke vođe tako da oni služe njima, a ne narodu?	9	28	63	100
Poslanici su nezavisni u svom radu i služe isključivo interesu građana koji su ih izabrali?	52	31	17	100

Indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji ukazuje na poimanje uloge parlamenta kao centralne institucije višepartijskog sistema. U tom smislu treba imati u vidu da je ovaj indeks precizniji i dublji pokazatelj poverenja u parlament, nego što je to klasično pitanje kojim se tretira ova tema. Razlog se sastoji u činjenici da su stavovi građana, kada je u pitanju poverenje u institucije, definisani njihovim stranačko-političkim izborima. Ukoliko stranke koje čine aktuelni saziv imaju veću podršku građana (kroz rejting stranaka), utoliko će i podrška parlamentu rasti. S druge strane, gubitak te podrške neminovno vodi padu poverenja u parlament.

Indeks odnosa građana prema parlamentu u Srbiji pokušava da iskaže dubinske stavove građana, koji nisu zavisni od čestih površinskih promena stranačkog opredeljenja. Ovi stavovi su dubinski, teže promenljivi i pokazuju realniji i istinitiji odnos prema ulozi parlamenta u Srbiji. Najpre, kod ovako formiranih indeksa većina građana je u kategoriji onih koji su neutralni. Stoga se u analizi kao opredeljujuće posmatra odnos ispitanika sa pozitivnim stavovima i ispitanika sa negativnim stavovima. **Negativno poimanje proizlazi iz činjenice da je procenat onih koji blago negativno i negativno poimaju ulogu parlamenta u Srbiji 39%, što je tri puta više u odnosu na one koji na parlament gledaju blago pozitivno ili pozitivno. Upravo ta nadmoć onih koji negativno poimaju parlament „boji“ i opšti odnos javnog mnenja prema ovoj instituciji.**

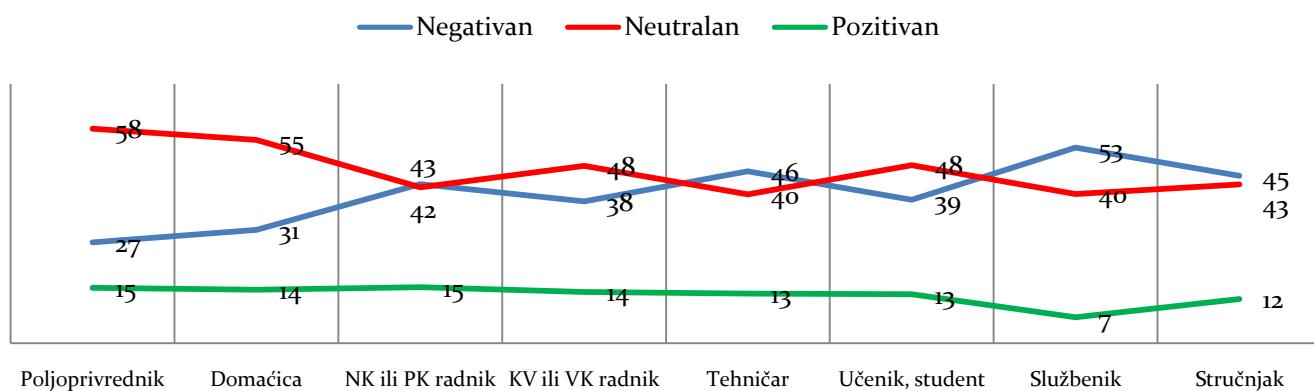
Kada su u pitanju ključna obeležja onih koji negativno, odnosno pozitivno vrednuju parlament kao centralnu instituciju političkog sistema Srbije, značajnije razlike se javljaju u demografskim kategorijama **zanimanja i visine primanja**.

Zanimanje je u direktnoj korelaciji sa obrazovanjem, tako da obe ove demografske karakteristike pokazuju slična odstupanja u odnosu na stav prema parlamentu. U prikazu koristimo kategoriju zanimanje, jer je eksplanatornije (ima više mogućih odgovora), a u sebi delimično podrazumeva i obrazovanje i radnu poziciju. Visok nivo nepoverenja u parlament u Srbiji, viši nego u odnosu na druge skupine, iskazuju NK ili PK radnici², što je očekivano. Ono što nije očekivano, jeste činjenica da **najobrazovani i oni sa zanimanjima koja se nalaze na vrhu piramide zanimanja, imaju najnegativniji odnos prema parlamentu u odnosu na sve ostale kategorije zaposlenih**. Prema ovim nalazima, manje obrazovani deo populacije, ima najveće poverenje u parlamentarni sistem u Srbiji. Ispitanici koji su obrazovани i obavljaju najpoželjnija zanimanja u većoj meri osporavaju ovaj model organizovanja zajednice.

Na isti način postoje i razlike u poimanju uloge parlamenta u Srbiji od strane različitih grupa shodno nivou primanja koja imaju po članu domaćinstva. **Kategorije stanovništva sa nižim primanjima imaju više poverenja u parlament u Srbiji u odnosu na kategorije stanovnika sa višim primanjima**. U interpretaciji ovih podataka, treba imati u vidu da je, u stav o ulozi parlamenta u Srbiji, „utkano“ i iskustvo građana sa ovom institucijom u prethodne dve decenije obnovljenog višepartizma, ali i okolnosti u kojima su se ova promene odigrale. Te okolnosti su ratovi iz devedesetih godina, sankcije, znatno osiromašenje svih grupa stanovništva, gubljenje državnih identiteta, proces privatizacije, nedostatak sistema vrednosti... Sve ove okolnosti su išle uporedno sa izgradnjom parlamenta kao centralne predstavničke institucije i osnovano se može prepostaviti da su one uticale na generalni stav prema ovoj instituciji.

Grafikon 4.2. Odnos prema parlamentu i zanimanje ispitanika (u %)

² Nisko kvalifikovani i polu kvalifikovani radnici.

5. Odnos građana prema „unutrašnjoj dinamici“ u Narodnoj skupštini

Hтели smo da saznamo mnenje građana o samom radu parlamenta, odnosno o njegovom unutrašnjem životu i dinamici koja se u njemu odigrava. Stoga smo ispitanicima postavili pitanja o temama koje se diskutuju u parlamentu, o učešću manje zastupljenog pola i ključnim funkcijama koje ova institucija obavlja.

Tabela 5.1. Koliko se diskutuje o sledećim temama... (u %)

	Ne zna	Nimalo	Malo	Osrednje	Mnogo	Veoma mnogo
Evropske integracije	11	3.8	6.5	25.1	29.5	24.1
Kosovo	11.6	3.5	9.8	22.2	28.9	24
Borba protiv korupcije i kriminala	10.4	7.5	17.7	29.4	21.6	13.4
Rad premijera i ministara u Vladi	13.2	6.2	15.5	34.6	19.9	10.5
Diskriminisane grupe (LGBT, Romi)	13.3	10.5	17.8	31.2	16.2	11
Ekonomski problemi	10.8	11.4	28.4	24.6	15.5	9.2
Policija, vojska	13.4	7.9	23.1	37.7	11.4	6.5
Pravosuđe	13.2	9.4	27.1	34.4	12.3	3.6
Zdravstvo	11	13.3	29.9	31.5	9.3	5.1
Obrazovanje	11.5	12.9	30.2	32.5	9.5	3.4
Socijalna politika	11.1	21.3	30.7	25.1	7.2	4.5
Položaj mladih u Srbiji	11.2	23.6	34.4	22.6	4.8	3.3

Ispitanicima je bilo ponuđeno 12 oblasti javnog života, a oni su mogli da se opredеле na skali od 1 do 5 (gde jedan znači *nimalo*, a pet *veoma mnogo*), koliko su ove oblasti predmet diskusije u NSRS. **Dve teme su za natpolovičnu većinu ispitanika primećene kao one o kojima se mnogo ili veoma mnogo diskutuje u najvišem predstavničkom domu.** To su teme vezane za evropske integracije i Kosovo. Procenat onih koji smatraju da se o ovim temama diskutuje mnogo ili veoma mnogo je višestruko veći u odnosu na one koji smatraju da se o ovim temama diskutuje malo ili nimalo (u slučaju evropskih integracija odnos je 53.6 prema 10.3, dok je kod pitanja Kosova odnos 52.9 prema 13.3).

Sledeće dve teme - borba protiv korupcije i kriminala i rad premijera i ministara su, takođe, veoma zastupljene u parlamentarnim diskusijama, ali ta većina nije apsolutna. Tako je onih koji smatraju da se tema borbe protiv korupcije i kriminala mnogo i veoma mnogo diskutuje u NSRS 35%, dok je onih koji smatraju da se ova tema diskutuje malo ili nimalo 25.2%. I temu rada premijera i Vlade kao često diskutovanu vidi 30.4%, dok kao retko diskutovanu vidi 21.7% od ukupnog broja ispitanika.

Kada je u pitanju tema diskriminisanih grupa, tu postoji ravnoteža između onih koji smatraju da se ova tema prečesto, odnosno preretko diskutuje u parlamentu. Kod svih ostalih tema preteže procenat onih koji smatraju da se one retko ili nimalo ne diskutuju u odnosu na one koji smatraju da se one često diskutuju. Prema rasporedu u *Tabeli 5.1* procenat onih koji smatraju da se teme retko diskutuju raste u odnosu na one koji smatraju da se one često diskutuju. Tako je kod ekonomskih problema ovaj disbalans najmanji, a raste sa temom policije i vojske, pravosuđa, zdravstva i obrazovanja.

U dve poslednje teme, odnos onih koji smatraju da se ove teme retko diskutuju je višestruko veći od onih koje smatraju da se one diskutuju vrlo često. Tako je kod socijalne politike, procenat onih koji smatraju da se ova tema malo ili nimalo ne diskutuje u parlamentu 52%, dok je onih koji smatraju da se ova tema diskutuje mnogo ili veoma mnogo - 11.7. Kod tema vezanih za položaj mladih u Srbiji, ovaj odnos je u srazmeri 58% prema 8.1%.

Sada smo od ispitanika tražili da nam kažu da li nekoj od ovih tema NSRS treba da posveti pažnju. Primetne su razlike između onoga o čemu bi građani želeli da se diskutuje u odnosu na ono što oni primećuju kao centralne teme u radu našeg parlamenta. Tri prvoplasirane teme su ekonomski problemi, položaj mladih u Srbiji i socijalna politika. Od te tri teme koje su plasirane kao prioriteti građana, dve se nalaze na dnu tema koje su diskutovane u NSRS, što znači da građani imaju percepciju da se o njima veoma retko raspravlja. I tema ekonomskih problema je u prethodnoj tabeli naznačena kao ona o kojoj se nedovoljno raspravlja u parlamentu.

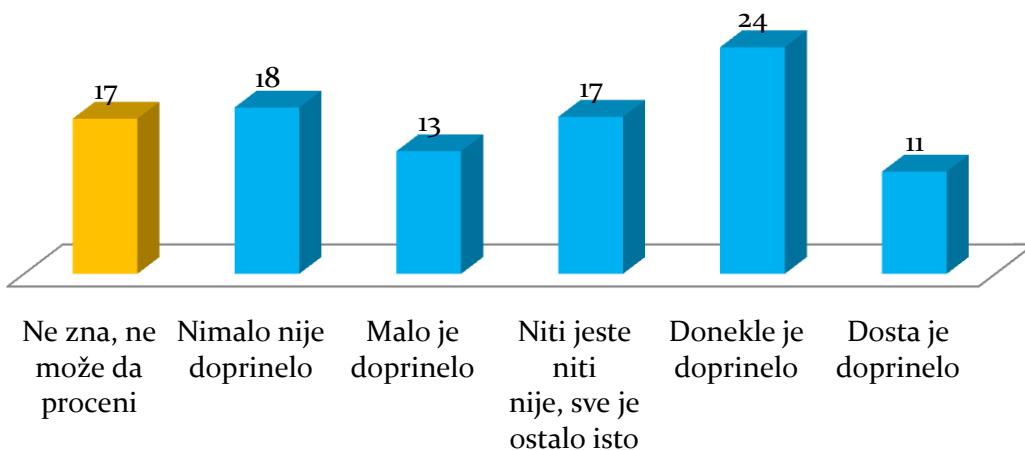
Grafikon 5.1. Teme koje trebaju da imaju prioritet u radu Narodne Skupštine (u %)

Sve ostale teme se, u znatno manjoj meri, navode kao prioritetne u radu NSRS, a interesantno je da **pitanje evropskih integracija koje zauzima prvo mesto u tabeli percepcije diskutovanih tema, jeste prioritet za tek 2% ispitanika**. Barem prema iskazanom stavu ispitanika, evropske integracije su tema koja se stalno diskutuje u NSRS, ali bi ta praksa trebalo da se prekine i da ona izgubi taj prioritet.

Kada je u pitanju promena određenih zakonskih pravila o manje zastupljenom polu (ženama) u sazivu parlamenta i njegovom uticaju na rad parlamenta, mišljenja građana su podeljena. Da ove promene nisu nimalo ili malo doprinele misli zbirno 31% ispitanika, dok s druge strane, 35% ispitanika misli da su one donekle ili dosta doprinele radu NSRS.

Grafikon 5.2. Koliko je povećano učešće žena doprinelo radu Narodne Skupštine (u %)?

Osim tema koje se diskutuju i uloge narodnih poslanica u radu NSRS želeli smo da vidimo i da li građani prepoznaju osnovne funkcije ove institucije i kako ih rangiraju sa stanovišta njihove važnosti. Ispitanici su imali mogućnost da rangiraju četiri funkcije NSRS: zakonodavnu (donošenje zakona), kontrolnu (nadzor nad radom Vlade i ministarstava), izbornu (izbor državnih funkcionera: Vlada, sudije...) i predstavničku (veza sa građanima, kao predstavničko telo). Rangiranje na prvom mestu znači prioritetnost ove funkcije, a sa nižim rangom opada važnost funkcije koju obavlja NSRS.

Tabela 5.2. Koje su funkcije parlamenta najvažnije (u %)

	Zakonodavna funkcija	Kontrolna funkcija	Izborna funkcija	Predstavnička funkcija
Rang 1	61	18	11	10
Rang 2	21	42	22	16
Rang 3	12	28	38	22
Rang 4	6	13	29	52

Zakonodavna funkcija se od strane građana smatra najvažnijom funkcijom. Na prvi rang je stavljena od strane 61% ispitanika, potom je to kontrolna uloga gde je u prvom rangu to slučaj sa 18% ispitanika, ali je ovo najdominantnija funkcija u drugom rangu. Na trećem mestu je izborna funkcija koja je i najdominantnija u trećem rangu sa 38%, dok je četvrto mesto po važnosti dobila predstavnička funkcija parlamenta i nju u četvrtom rangu navodi 52% ispitanika.

6. Prepozнатливост i ocena nezavisnih institucija izabralih u NSRS

Narodna Skupština bira tela ili pojedince koji upravljaju radom nezavisnih državnih tela. Ove institucije su nazvane i *četvrta grana vlasti*, zbog specifičnosti položaja koji zauzimaju u pravnom i političkom sistemu Srbije. Ispitanici su imali mogućnost da ukažu na poznavanje sedam institucija i da ocene njihov rad. Ono što čini metodološki nedostatak tiče se mogućnosti da se ispita realno poznavanje svake od ovih institucija od strane ispitanika. To je isti tip problema koji smo imali kada je u pitanju poznavanje institucije predsednika NSRS, ali se u tom slučaju postavljena pitanja ovde ne mogu ponovo koristiti. Stoga se kao validni uzimaju odgovori svih i na osnovu njih se formira ocena rada navedenih nezavisnih organa.

Tabela 6.1. Prepozнатливост i ocena nezavisnih institucija

	Prepozнатливост institucije (u %)	Prosečna ocena
Agencija za borbu protiv korupcije	54	3.19
Poverenik za informacije od javnog značaja	32	3.13
Zaštitnik građana	39	3.10
Poverenik za zaštitu ravnopravnosti	21	2.79
Državna revizorska institucija	26	2.69
Republička radiodifuzna agencija (RRA)	39	2.51
Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	22	2.30

Prepozнатливost i ocena rada različitih nezavisnih institucija dosta varira. **Najveći nivo prepozнатливosti ima Agencija za borbu protiv korupcije**, ali kod ovog nalaza treba imati u vidu dve stvari. Najpre, da je u imenu ove institucije termin *borbe protiv korupcije* koji se često koristi i da se ova institucija meša sa Savetom za borbu protiv korupcije. Osim nje, **prepozнатливост imaju Zaštitnik građana, RRA i Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti**. Kod tri preostale institucije prepozнатливost je na četvrtini ili ispod toga što se smatra nedovoljnom prepoznatljivošću u javnom mnenju.

S druge strane, ocene koje se daju ovim institucijama su iskazane na skali od 1 do 5, a u *Tabeli 6.1* su predstavljene prosečne vrednosti (Kolona *prosečna vrednost*). Prosečne ocene koje su iznad tri mogu se smatrati povoljnim, a to je slučaj sa tri prvorangirane institucije. Njihove ocene su vrlo bliske i nalaze se u rasponu od 0.1 prosečne ocene. Preostale institucije se nalaze u zoni prosečnih ocena koje spadaju u interval od 2.5 do 3, s tim da najmanje prepoznata institucija ima i najnižu ocenu koja je van ovog intervala i iznosi svega 2.3.

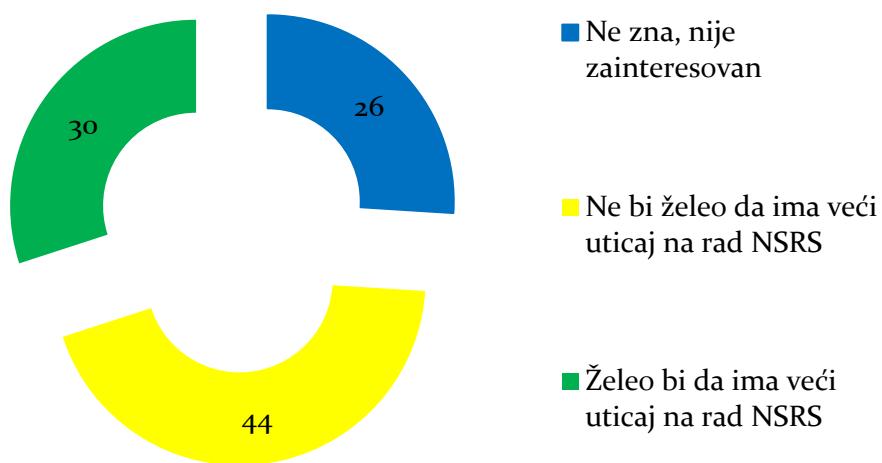

7. Uticaj građana na rad Narodne skupštine

Imajući u vidu da je jedna od četiri funkcije NSRS njena predstavnička funkcija (razmatranje predloga i predstavki građana i održavanje sastanaka sa njima), veoma je važno da ispitamo kakva je percepcija uticaja koji građani imaju na rad NSRS. Generalno uzev, u raznim oblastima u kojima smo ranije radili istraživanja, procena građana o njihovom uticaju je negativna. Na načelnom nivou, većina je deklarativno spremna da se aktivnije angažuje, ali u praksi je malo onih koji to zaista i učine.

U ovom istraživanju smo građane pitali da nam navedu da li bi želeli da imaju veći uticaj na rad NSRS. Primećujemo da najveći broj ispitanih (44%) ne bi želeo da ima veći uticaj na rad NSRS, uz 26% onih koji ne znaju ili nisu zainteresovani za ovu temu. Međutim, **30% je onih koji su izrazili želju da imaju veći uticaj na rad NSRS i to je grupa na koju svaka komunikacija ispred NSRS treba da računa**. O kojim je građanima reč? Najviše o stručnjacima i službenicima, sa primanjima većim od proseka, starijim od 19, a mlađim od 60 godina.

Grafikon 7.1. Da li biste Vi želeli da imate veći uticaj na rad NSRS? (u %)

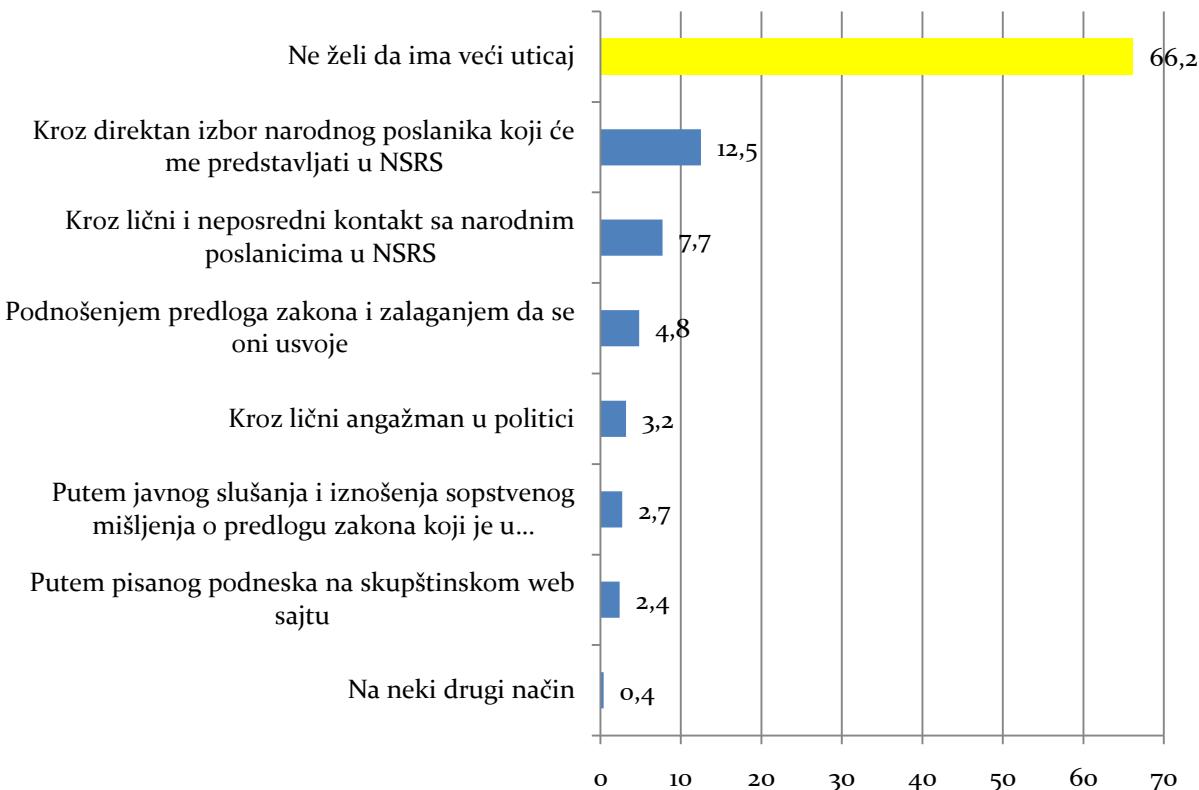

Da je potrebno ojačati vezu izabranih predstavnika u NSRS i građana pokazuju nalazi u *Grafikonu 7.2. Na pitanje, na koji bi način hteli da ostvare veći uticaj na rad NSRS, 12,5% građana je navelo da to želi da ima kroz direktni izbor narodnog poslanika koji će ga predstavljati u NSRS*. Činjenica da su stranačke liste duži niz godina bile zatvorene, a da ni danas građani ne biraju direktno osobu koja će ih predstavljati (uprkos izmenama koje su dovele do toga da stranački lideri ne mogu po svom nahođenju delegirati osobe koje će ući u skupštinu), presudno je uticala na ovakvu distribuciju odgovora.

Od preostalih načina putem kojih bi građani želeli da utiču na NSRS izdvaja se jedino lični i neposredni kontakt sa narodnim poslanicima, što nam je navelo 7,7% ispitanih.

Iznad proseka u grupi onih koji preferiraju direktni izbor narodnih poslanika su oni sa višim obrazovanjem i shodno tome boljim i plaćenijim zanimanjem. Indikativno je da se ispod proseka nalaze sve tri grupe mlađih: 9% mlađih uzrasta između 20 i 24 odnosno 25 i 29 godina preferira direktni izbor narodnog poslanika, a samo 3% srednješkolaca ocenjuje da je direktni izbor narodnog poslanika najbolji način da oni ostvare veći uticaj na rad NSRS.

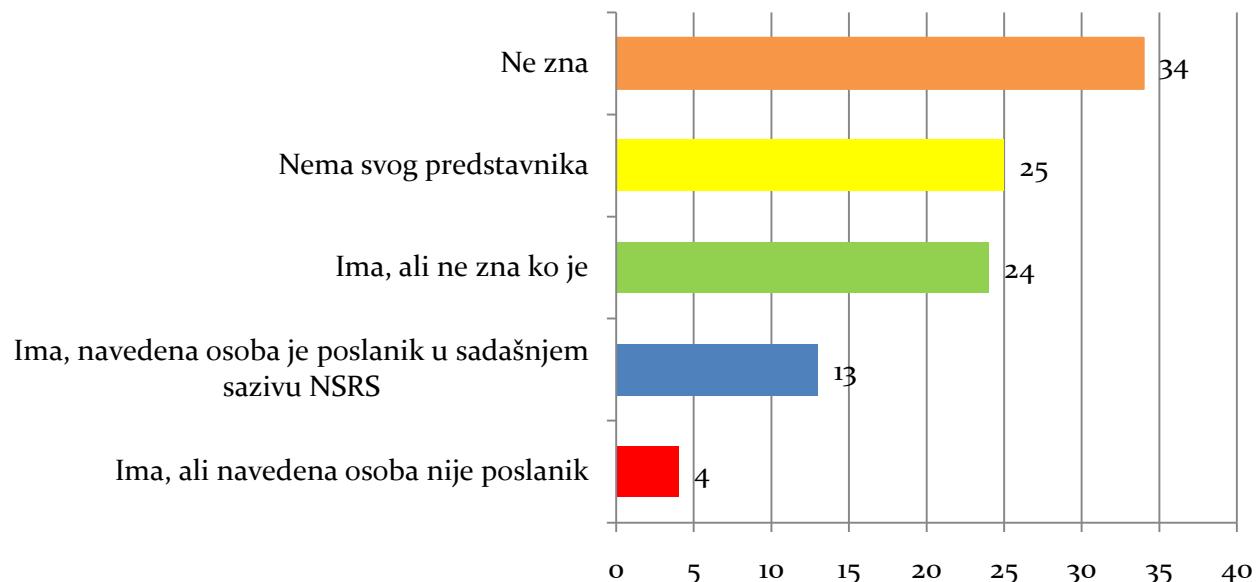
Grafikon 7.2. Na koji način biste hteli da ostvarite veći uticaj na rad NSRS? (u %)

Prethodne nalaze najbolje ilustruju odgovori na pitanje: da li se u sadašnjem sazivu nalazi barem jedan narodni poslanik koji je iz Vašeg grada/opštine (Grafikon 7.3). Tu uočavamo da 34% ispitanih ne zna odgovor na ovo pitanje; svaki peti građanin kaže kako iz njegovog grada/opštine nema narodnog poslanika, dok 24% kaže da se u NSRS nalazi poslanik iz njegovog mesta, ali da on ne zna ko je u pitanju. Tek 13% građana zna da navede ko je taj narodni poslanik, a 4% navodi pogrešna imena. Podsećamo da ove podatke treba uzeti sa rezervom, jer je u Srbiji zastupljen proporcionalni izborni sistem, sa jednom izbornom jedinicom. Zbog toga, ne možemo do kraja govoriti o tome da jedan narodni poslanik predstavlja baš taj grad ili opštinu.

Grafikon 7.3. Da li se u sadašnjem sazivu nalazi barem jedan narodni poslanik koji živi u Vašem gradu/opštini? (u %)

8. Aktivizam građana

U ovom poglavlju smo želeli da ispitamo koliki je aktivizam građana odnosno u kojoj meri participiraju (ili su participirali) u različitim organizacijama i događajima. Pre svega, birali smo one organizacije i događaje koji su bliski Narodnoj skupštini i koji nam omogućavaju da bolje sagledamo odnos građana prema NSRS.

Ponudili smo građanima listu od osam organizacija/događaja i prvo što uočavamo jeste mali broj onih koji nisu imali stav, između 4% i 6%.

Najveću participaciju građana primećujemo na tri početna nivoa: 24% građana je posetilo lokalnu skupštinu kao građanin, 20% je bilo ili je još uvek član neke od stranaka u Srbiji i 17% je učestvovalo u radu mesne zajednice.³ Svaki deseti građanin je imao kontakt sa narodnim poslanikom ili nekim drugim predstavnikom NSRS. Ispod 10% građana je posetilo NSRS kao građanin (6%), učestvovalo u radu lokalne skupštine ispred političke stranke (4%), učestvovalo u javnim slušanjima u NSRS (3%) odnosno učestvovalo u radu NSRS kao pripadnik neke političke stranke (1%).

Tabela 8.1. Aktivizam građana (u %)

	BO	Ne	Da	Uk.
Učestvovali u radu mesne zajednice?	5	78	17	100
Posetili lokalnu (gradsku ili opštinsku) skupštinu kao građanin?	4	72	24	100
Bili, ili ste još uvek, član političke stranke?	6	74	20	100
Učestvovali u radu lokalne skupštine kao predstavnik političke stranke?	6	90	4	100
Posetili Narodnu skupštinu RS kao građanin?	5	89	6	100
Učestvovali u javnim slušanjima u NSRS?	6	91	3	100
Učestvovali u radu NSRS kao pripadnik određene političke stranke?	6	93	1	100
Imali kontakt sa narodnim poslanikom ili predstavnikom NSRS?	6	84	10	100

Iako je javno slušanje jedan od najznačajnijih instituta u modernom parlamentarizmu, istraživanje pokazuje da ono među građanima Srbije nije prepoznato, niti je dovoljno korišćeno. Tek 3% ispitanih je do sada učestvovalo u javnim slušanjima.

³ Ranija istraživanja CeSID-a pokazuju da su mesne zajednice važan okvir u kome se realizuju drugi oblici neposrednog učešća građana, jer se određene potrebe i problemi javljaju, uglavnom, na nivou mesnih zajednica. Detaljnije u: „Neposredno učešće građana u upravljanju lokalnom zajednicom – problemi, izazovi i preporuke za unapređenje procesa“ (2011), Beograd, CeSID/USAID/Misija OEBS-a u Srbiji.

9. Poverenje u institucije

Pitanje poverenja u institucije je jedno od najznačajnijih indikatora legitimnosti sistema. U Republici Srbiji gotovo da nije bilo perioda u poslednje 23 godine, kada smo se mogli pohvaliti visokim poverenjem, posebno ne prema tzv. političkim institucijama (vlada, parlament, političke stranke). Jedina odstupanja smo beležili kod crkve, vojske i policije kao institucija koje se redovno nalaze pri vrhu liste institucija sa najviše poverenja građana. U ovom istraživanju, kao i u drugim istraživanjima, ispitivali smo koliko građani Srbije pokazuju poverenja prema setu najznačajnijih institucija u našoj zemlji.

Osim ovog istraživanja koje nam daje podatke o trenutnom rejtingu institucija, uporedili smo podatke o rejtingu institucija iz 2011. i 2012. godine u istraživanjima koje smo sprovodili za potrebe Misije OEBS-a u Srbiji.⁴

Tabela 9.1. Poverenje u institucije (u %)

	Ne znam	Nema poverenja	Niti imam, niti nemam	Imam poverenja
Vojska	7	15	24	54
Crkva, verska ustanova	7	20	21	52
Predsednik Republike Srbije	4	21	23	52
Policija	4	23	25	49
Obrazovni sistem (univerziteti, škole,...)	7	25	23	45
Vlada Republike Srbije	5	26	27	43
Zdravstveni sistem (bolnice, domovi zdravlja...)	3	36	25	37
Narodna skupština Republike Srbije	7	27	32	34
Mediji	8	33	36	24
Narodni poslanici	7	39	32	22
Sudstvo	11	43	25	21
Tužilaštvo	12	40	28	21
Sindikati	19	40	26	15
Nevladin sektor	8	53	26	13
Političke stranke	8	53	26	13
Poslodavci ili udruženje poslodavaca	20	44	24	12

⁴ Opširnije na: http://www.mup.gov.rs/cms_lat/sadrzaj.nsf/Stav_gradjana_prema_radu_policije.pdf

Kada govorimo o poverenju u Narodnu skupštinu, uočavamo da preteže broj onih koji imaju poverenje u odnosu na one koji ga nemaju, ali je dosta visok broj onih koji svoj stav definišu kao neutralan.

Posle dužeg niza godina crkva više nije institucija od najvećeg poverenja. Na njeno mesto je došla vojska. Osim ove dve institucije natpolovično poverenje građani imaju u instituciju Predsednika Republike Srbije. Potom slede tri institucije koje imaju nešto niži nivo poverenja, ali je kod njih značajno veće poverenje nego nepoverenje. To su policija, obrazovni sistem kao i Vlada Republike Srbije. Kod zdravstvenog sistema u ravnoteži je odnos između onih koji mu daju poverenje i onih koji u njega nemaju poverenje.

Sve preostale institucije imaju veći obim nepoverenja od poverenja, a prema padajućem redu to su: mediji, narodni poslanici, sudstvo, tužilaštvo, sindikati, nevladin sektor, političke stranke i poslodavci.

Sada smo uzeli podatke iz dva istraživanja (2011. i 2012. godine) koji nam govore o tome kakvo je bilo poverenje u institucije prethodnih godina. Ove vremenske serije istraživanja daju najbolji uvid u promene koje se dešavaju na društvenom i političkom polju, kada je u pitanju poverenje u institucije, odnosno u sistem najznačajnijih javnih delatnosti.⁵

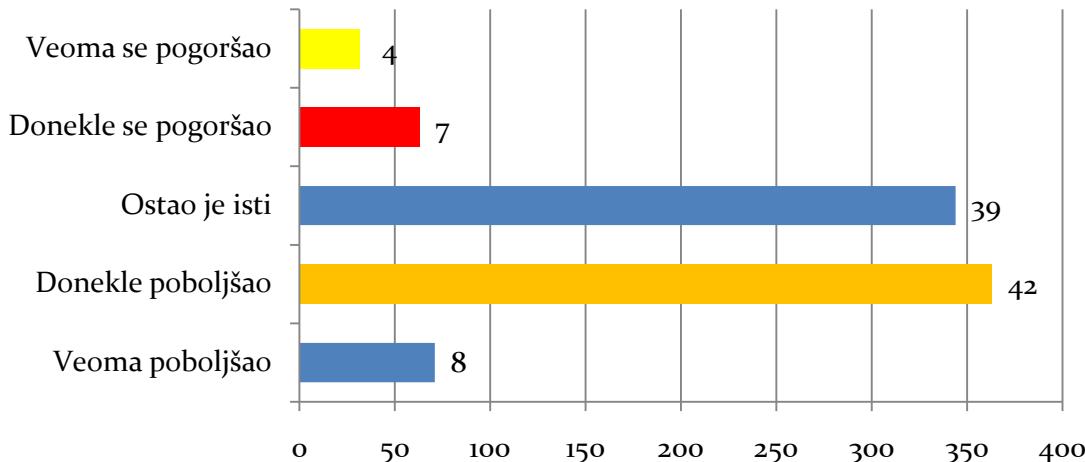
⁵ Radi se o istraživanjima koja su realizovana na relativno velikim reprezentativnim uzorcima (1.500 ispitanika u Republici Srbiji, bez KiM) i po istoj metodologiji.

Tabela 9.2. Promena u poverenju u institucije (u %)

		Ne znam	Nema poverenja	Niti imam, niti nemam	Imam poverenja
Republička Vlada	2013	5	26	27	43
	2012	6	36	29	29
	2011	3	47	30	20
Republička skupština	2013	7	27	32	34
	2012	6	41	30	23
	2011	3	53	28	16
Obrazovni sistem	2013	7	25	23	45
	2012	4	30	26	40
	2011	4	28	28	40
Zdravstveni sistem	2013	3	36	25	37
	2012	2	38	25	35
	2011	1	36	26	37
Pravosudni sistem	2013	11	43	25	21
	2012	5	55	24	16
	2011	4	52	26	18
Vojska/vojnici	2013	7	15	24	54
	2012	10	15	27	48
	2011	7	21	28	44
Policija/policajci	2013	4	23	25	49
	2012	4	26	29	41
	2011	2	25	28	45
Crkva	2013	7	20	21	52
	2012	5	20	20	55
	2011	4	19	18	59
Političke stranke	2013	8	53	26	13
	2012	6	60	24	10
	2011	4	66	21	9

Kod NSRS je poverenje građana u ovu instituciju u 2013. godini više od dva puta veće nego u 2011. godini, ali je u apsolutnim brojevima niže nego kod Vlade Republike Srbije.

Grafikon 9.1. Procena promena u radu Narodne Skupštine (u %)

Stoga su i očekivani nalazi koji ukazuju da građani primećuju promene u radu skupštine i da te promene u najvećoj meri ocenjuju kao poboljšanja. Takvih je polovina građana, gde treba reći, istini za volju, da predominantno učešće imaju oni koji poboljšanja ocenjuju sa izvesnom zadrškom (42%) u odnosu na one koji je nemaju (8%). S druge strane, tek je svaki deveti građanin naveo da parlament radi gore nego ranije, dok je zajedno sa onim koji smatraju da je sve isto to polovina populacije.

Na pitanje o tome kada je parlament radio najbolje od obnove višepartizma, 30% ispitanika kaže da je to u sadašnjem sazivu, dok su svi ostali sazivi zastupljeni u znatno manjem procentu.

Najviši nivo poverenja ima vojska koja je u poslednjih nekoliko godina beležila stalni trend rasta. I pre istraživanja iz 2011. godine vojska je imala porast poverenja iz godine u godinu. Osnovano je pretpostaviti da je promena aktera koji čine vlast doprinela u određenoj meri ovom pozitivnom trendu. Ministar odbrane, koji je istovremeno i lider vladajućeg SNS-a, je trenutno najpopularniji političar (u istraživanju za potrebe Beogradskog centra za bezbednosnu politiku - BCBP⁶ 48% ispitanika je navelo da ima poverenje u ovog političara). Verovatno je da podršku koju ima kao lider, u određenoj meri prenosi i na instituciju kojom u ovom trenutku rukovodi.

⁶ Dostupno na: http://www.bezbednost.org/upload/document/graani_srbije_o_korupciji_u_policiji.pdf

S druge strane, trend opadanja poverenja u crkvu se nastavlja i u ovoj godini. **Prvi put u više od deset godina istraživanja, crkva je izgubila oreol institucije sa najviše poverenja u Srbiji.** Možda je uputno obratiti pažnju i na dva moguća razloga za ovakav trend. Prvi deo razloga u padu poverenja treba potražiti u aktuelnoj raspravi između izvršne vlasti i SPC (koja je dominantna crkvena zajednica u Srbiji) oko teme Kosova. U toj raspravi očigledno je, da je deo građana, kroz motive koji se odslikavaju u partijskoj identifikaciji, „stao na stranu“ izvršne vlasti i stoga se njihova percepcija prema crkvi menja, odnosno opada njihovo poverenje u ovu instituciju. Drugi niz razloga bi mogao poticati od negativnih medijskih tema vezanih za pojedince u SPC. Medijski natpisi o ovakvim pojavama u crkvi, u značajnoj meri, mogu da uruše poverenje građana u ovu instituciju. Kada su u pitanju institucije obrazovanja, zdravstvenog sistema i policije može se zaključiti da nema značajnih odstupanja u odnosu na dve prethodne godine. Poverenje građana u ove institucije ima oscilacija, ali trendovi pokazuju stabilizaciju oko prosečnih vrednosti.

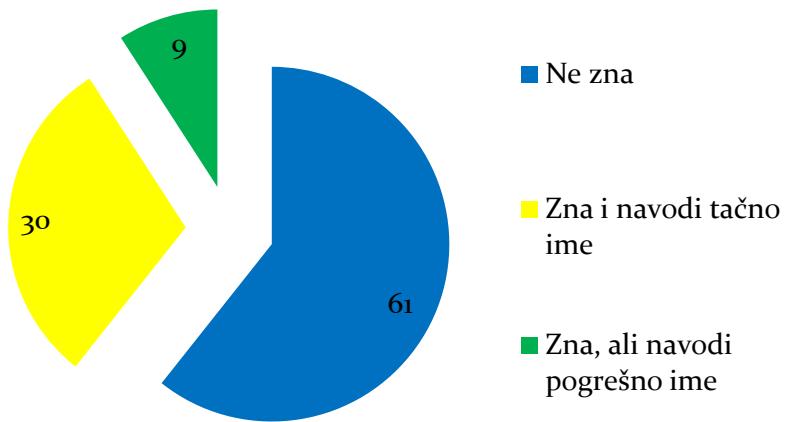
Najznačajniji porast poverenja imamo kod „klasičnih“ državno-političkih institucija. To se, u najvećoj meri, odnosi na Predsednika Republike (nemamo podatke u Tabeli 9.2, ali u istraživanju za potrebe Centra za novu politiku - CNP⁷ u septembru 2012. godine poverenje u Predsednika Republike Srbije je iznosilo 23%), **ali i na Vladu Republike Srbije i na NSRS.** Tako je poverenje u Vladu više od dva puta veće u odnosu na 2011. godinu, odnosno poraslo je sa 20% na 43%. U relativnim odnosima jednak porast poverenja ima i Narodna skupština.

⁷ Istraživanje javnog mnenja, urađeno za potrebe Centra za novu politiku (CNP), realizovao je CeSID u septembru 2012. godine. Istraživanje je dostupno u CeSID-u.

10. Prepoznatljivost predsednika Narodne skupštine

Često se očekuje da najveći deo građana prepoznaće osobe koje obavljaju najznačajnije političke funkcije u zemlji. Međutim, podaci govore suprotno iz dva niza razloga. Najpre, nisu svi jednakopravnici za političke teme i svoje političke aspiracije svode na prepoznavanje nekoliko ključnih političkih aktera. S druge strane, aktuelni predsednik NSRS Nebojša Stefanović je mlađi političar sa stažom na ovoj poziciji kraćim od godinu dana.

Grafikon 10.1. Prepoznatljivost predsednika NSRS (u %)

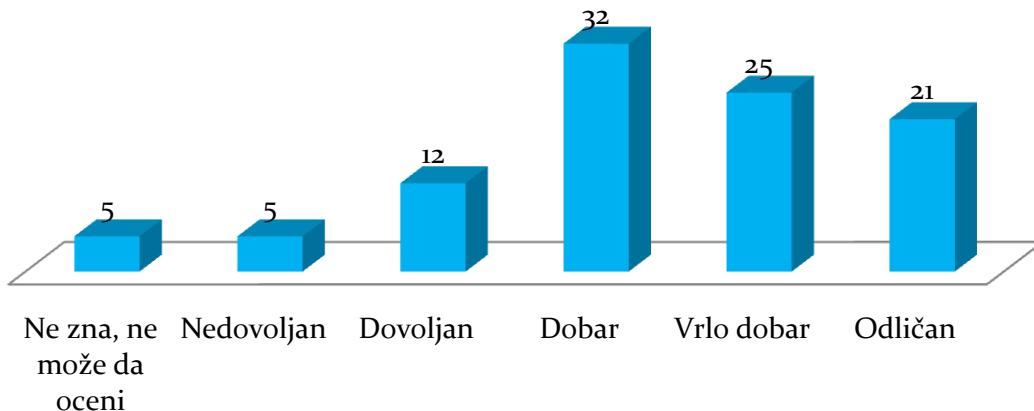
Najveći broj ispitanika je bio iskren i rekao da ne zna ko je predsednik najvišeg predstavničkog tela u Srbiji. Takvih je 61%, a osim njih postoji još 9% onih koji su rekli da znaju ko je predsednik NSRS, ali su onda naveli pogrešnu osobu. Preostalih 30% ispitanika su bili u stanju da tačno navedu ko u ovom trenutku obavlja ovu funkciju.

Od ispitanika smo potom zahtevali da nam daju školsku ocenu dosadašnjeg rada predsednika Stefanovića. Iako je 61% ispitanika reklo da ne zna ko je osoba koja obavlja ovu funkciju, 50% ispitanika je bilo spremno da oceni njegov rad. Stoga ocenu koja je formirana dajemo samo za one ispitanike koji su tačno naveli osobu koju obavlja funkciju predsednika NSRS, dok su ostale kategorije izostavljene iz procesa ocenjivanja, jer njihova procena nije relevantna.

Iz predstavljenih rezultata vidljivo je da u proceni njegovog rada pretežu neutralne i pozitivne procene u odnosu na negativno poimanje njegovog rada. Onih koji mu daju vrlo dobre i odlične ocene je 46%, dok je onih sa nedovoljnim i dovoljnim ocenama 17%. **Prosečna ocena njegovog rada daje nam indeks koji iznosi 3,5.**

Grafikon 10.2. Ocena dosadašnjeg rada Predsednika NSRS (u %)

Da bi se razumelo u kojoj meri je predsednik NSRS prepoznatljiv u javnosti navodimo i nekoliko pokazatelja o drugim političkim ličnostima koje smo merili na istovetan način. Istraživanje o prepoznatljivosti Ivice Dačića je rađeno u decembru 2012. (*sprovedeno za potrebe Misije OEBS-a u Srbiji*), dok je prepoznatljivost Olivera Dulića merena u vreme njegovog ministarskog mandata u martu 2012. godine (*sprovedeno za potrebe Fonda za zaštitu životne sredine*).⁸

Tabela 10.1. Prepoznatljivost određenih političkih ličnosti (u %)

	Ivica Dačić	Oliver Dulić	Nebojša Stefanović
Ne zna	7	47	61
Zna i navodi tačno ime	92	52	30
Zna, ali navodi pogrešno ime	1	1	9

⁸ Oba istraživanja rađena su na reprezentativnim uzorcima, na teritoriji Republike Srbije, bez KiM i dostupna su u CeSID-u.

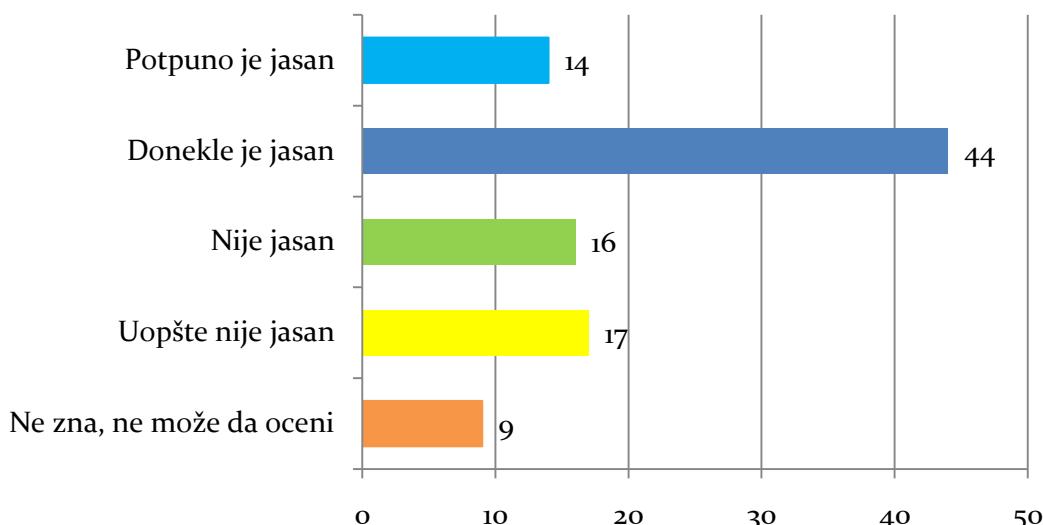

11. Stav građana prema radu i funkciji Narodne skupštine

Poglavlje počinjemo pitanjima, koja su imala za cilj da utvrde koliko je građanima jasan rad i funkcija Narodne skupštine. **Dva su najvažnija nalaza: prvi, mali je broj onih koji ne znaju ili nemaju stav (svaki 11 ispitanik) i, drugi, veći je broj onih kojima je jasan rad i funkcija NSRS u odnosu na one kojima to nije jasno, 58% naspram 33%. Među 58% ispitanika koji su nam rekli da im je jasan rad i funkcija NSRS, 44% je onih kojima je to „donekle jasno“, a 14% kojima je to „potpuno jasno“.**

Interesantno je da rad i funkcija NSRS iznad proseka nisu jasni slabo kvalifikovanim radnicima i učenicima i studentima, koje ovde, pre svega, treba gledati kroz njihove godine, jer je NSRS među srednješkolcima nedovoljno prepoznata institucija.

Grafikon 11.1. Koliko je Vama kao građaninu jasan rad i funkcija NSRS (u %)

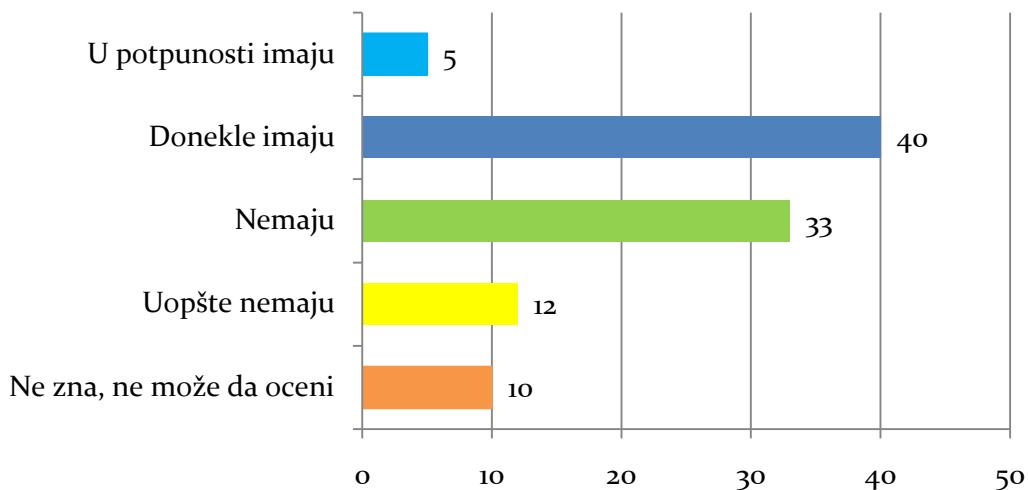
Broj građana koji ocenjuju da je rad NSRS transparentan i onih koji u to sumnjaju je ujednačen. Naime, **45% građana kaže da građani imaju uvid u sva dešavanja u NSRS, uz isto toliki broj onih koji su nam rekli da nemaju uvid u sve što se dešava u NSRS.**

Kao i na prethodnom pitanju, relativno je mali broj onih koji su neopredeljeni (svaki deseti) i tu je verovatno reč o apolitičnim građanima, kojih u svakom društvu ima u određenom procentu.

Najveće odstupanje beležimo u populaciji 15-18, gde skoro 30% ispitanih ne može da oceni da li postoji transparentnost u radu NSRS, odnosno koliko su oni upućeni u dešavanja u okviru NSRS.

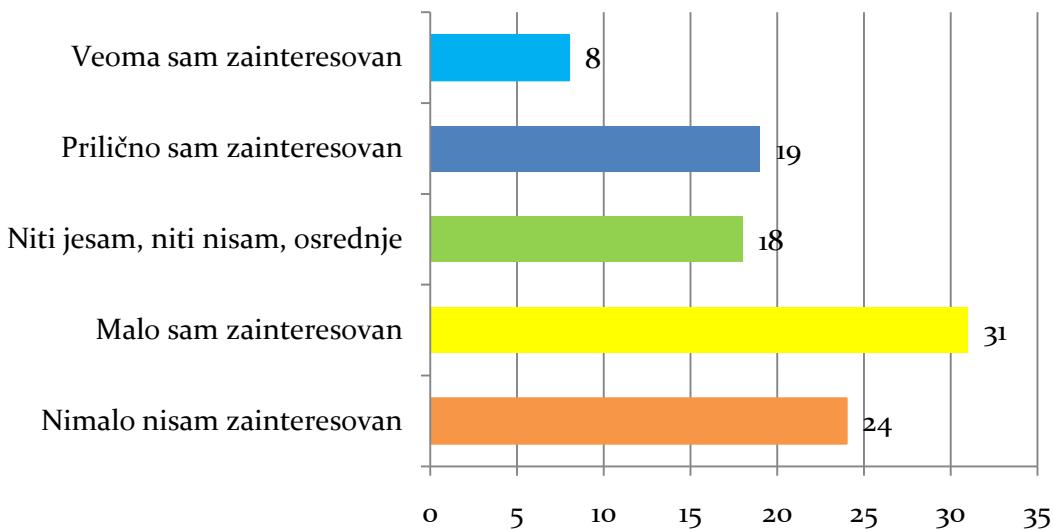

Grafikon 11.2. Da li smatrate da građani imaju uvid u sva dešavanja u okviru NSRS (u %)

Na kraju smo građane pitali da nam kažu koliko su oni lično zainteresovani za konkretne i jasne informacije o radu NSRS, a uvezši u obzir da se u toku rada NSRS donose zakonska rešenja, da se u parlamentu biraju osobe koje će obavljati neke od najvažnijih funkcija u zemlji, da se kontroliše rad Vlade RS i da NSRS predstavlja sve građane RS. Uočava se da je na ovom nivou **27% građana koji su prilično ili veoma zainteresovani za dobijanje konkretnih i jasnih informacija o radu NSRS;** **18% je ravnodušnih;** **31% građana je malo zainteresovano za dobijanje takvih informacija, dok je svaki četvrti potpuno nezainteresovan za detaljniji uvid u rad NSRS.** Očekivano, gornji slojevi društva pokazuju veću zainteresovanost za dobijanjem jasnijih informacija o radu NSRS.

Grafikon 11.3. Koliko ste Vi lično zainteresovani za konkretne i jasne informacije o radu NSRS? (u %)

12. Informisanje o radu Narodne skupštine

12.1. Kako se građani informišu o radu Narodne skupštine?

Na koji način se građani informišu o radu NSRS, da li bi NSRS mogao poboljšati svoju komunikaciju sa javnošću i kako, samo su neka od pitanja kojima ćemo se baviti u ovom poglavlju.

Televizija je najuticajniji medij političke komunikacije u Srbiji i to pokazuje i ovo istraživanje o radu NSRS. Naime, **putem TV 25% građana se redovno informiše o radu NSRS i još 35% povremeno. Na drugom mestu se nalaze štampani mediji, koji su za svakog desetog građanina redovan izvor informacija o NSRS.** Svaki peti ispitanik povremeno razgovara o radu NSRS sa svojim prijateljima/rođinom, dok je 8% onih koji o tome redovno razgovaraju sa svojim najbližim.

Putem internet portala obaveštava se tek 14% ispitanih: 8% povremeno odnosno 6% redovno. Koliko god penetracija interneta u Srbiji bila u uzlaznoj liniji, u reprezentativnom uzorku je i dalje veliki broj onih koji nemaju pristup internetu, pa iz tog razloga ovi nalazi ne trebaju da budu iznenađenje.⁹

Mali je broj onih koji se o radu NSRS obaveštavaju putem direktnog kontakta ili putem oficijelnog skupštinskog portala.

Oni koji su obrazovani, sa većim primanjima i pripadaju krugu ljudi sa boljim društvenim položajem, redovnije se od ostalih informišu o radu NSRS putem informativnih portala.

Tabela 12.1.1. Obaveštavanje o radu Narodne skupštine (u %)

	Ne prati rad NSRS	Veoma retko	Retko	Povremeno	Redovno	Uk.
Televizija	16	11	13	35	25	100
Radio	57	19	10	11	3	100
Informativni internet portali i sajtovi	63	16	7	8	6	100
Štampani mediji, novine i magazini	38	16	14	22	10	100
Razgovor sa prijateljima, rođinom	39	17	16	20	8	100
Direktni kontakt, poseta NSRS	81	16	2	1	0	100
Skupštinski portal - www.parlament.rs	80	15	2	2	1	100

⁹ Prema Galupovom istraživanju, penetracija interneta u Srbiji iznosi 50%.

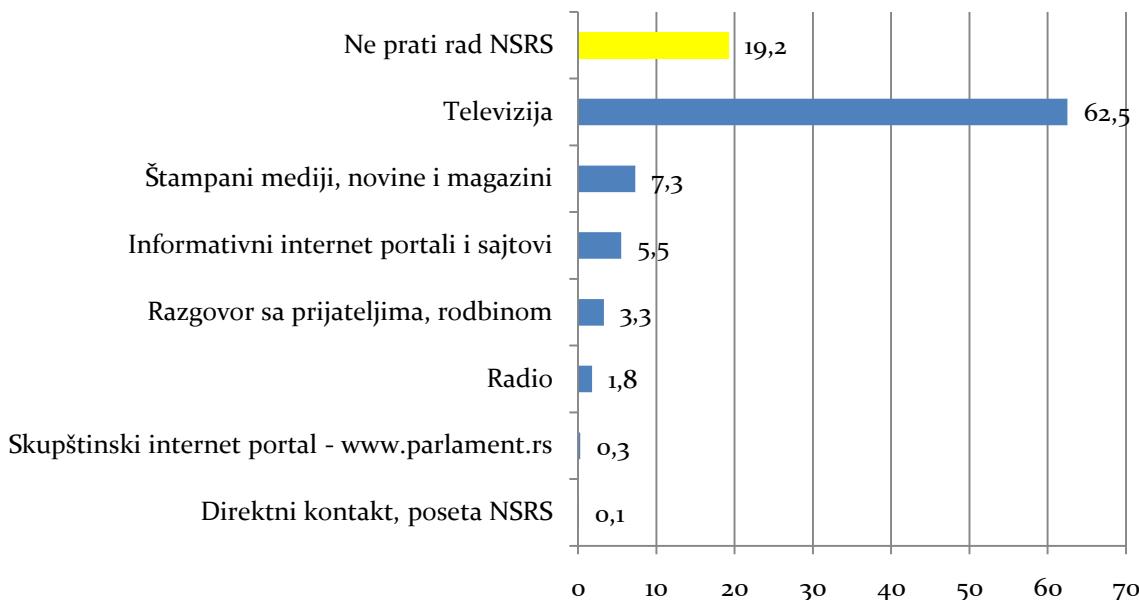
Više na: <http://www.novimagazin.rs/opusteno/u-srbiji-50-odsto-domaćinstava-ima-pristup-internetu>. CeSID-ovo istraživanje o medijskim navikama (realizovano početkom marta 2013. godine), pokazuje da se penetracija interneta približava broju od 60% domaćinstava. Dostupno u CeSID-u.

U Tabeli 12.1.1 smo prikazali odgovore o tome koliko često se građani obaveštavaju o radu NSRS putem različitih vrsta medija. Na drugom nivou smo građane pitali da nam izdvoje samo jedan, **najčešći** izvor informisanja o radu NSRS (tzv. **diferencirajuće pitanje**).

To pitanje nam još jasnije prikazuje koliko je u Srbiji televizija dominantan način informisanja (ne samo u oblasti političke komunikacije), jer skoro **dve trećine populacije kaže da se o radu NSRS najčešće informiše** upravo **putem TV**. Svi drugi izvori informisanja se nalaze ispod 10%: štampani mediji (7%), internet portali (5,5%), razgovor sa prijateljima (3,3%). Ostali izvori su na nivou margine statističke greške.

Dominacija TV kao najčešćeg kanala za informisanje o radu NSRS povezana je i sa uzorkom, u kome većinu čini starija populacija, slabo obrazovani i nisko kvalifikovani građani, koji često nemaju ni mogućnost izbora, niti imaju sredstava da sebi priušte kupovinu novina ili uvođenje interneta.

Grafikon 12.1.1. Na koji se način **najčešće** informišete o radu Narodne skupštine (u %)

U nastavku ovog poglavlja, dublje ćemo ući u analizu svih aspekata odnosa građana prema radu NSRS. Stoga smo ih na početku pitali da nam navedu učestalost praćenja rada Narodne skupštine, nezavisno od vrste medija. Očekivano, **najveći broj** (skoro trećina) **prati** ona skupštinska zasedanja na kojima se raspravlja o temama koje njih lično zanimaju; 29% to čini kada je reč o onim zasedanjima gde se razgovara o temama od izuzetne važnosti za Srbiju, dok svaki 11 ispitanik prati sva zasedanja, bez obzira na temu.

Mladi su iznad proseka u grupi onih koji ne gledaju prenose skupštinskih zasedanja, dok su poljoprivrednici ona grupa ispitanih koja iznad proseka prati sva zasedanja, bez obzira na njihovu temu. Imajući u vidu da poljoprivrednici mahom nastanjuju ruralna područja, praćenje skupštinskih zasedanja često je pitanje izostanka drugih mogućnosti, tehničkih, pre svega (nemanje kablovskog operatera, na primer).

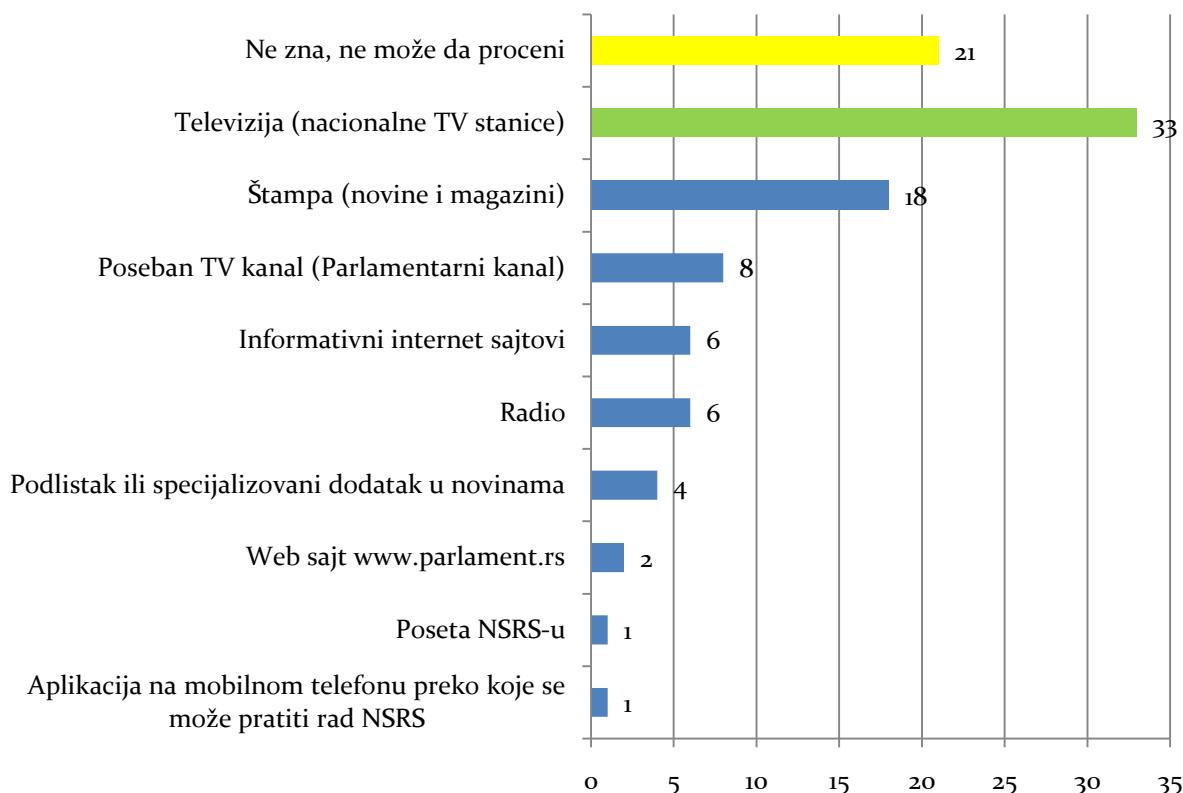
Grafikon 12.1.2. Ukoliko pratite rad NSRS, koja od navedenih tvrdnji najbliže opisuje učestalost Vašeg praćenja (u %)

Pitali smo građane da nam kažu koja su to dva načina praćenja rada NSRS koja bi im **najviše odgovarala**. Budući da je bila dozvoljena mogućnost dvostrukog odgovora, rezultati u *Grafikonu 12.1.3* su prikazani tako što smo sabrali sve odgovore i izračunali procenat od ukupnog broja datih odgovora.

Dva su najvažnija zaključka: prvi, građani bi i dalje želeli da TV bude prvi izvor informacija o radu NSRS (to nam kaže trećina populacije), a drugi, građani u relativno velikom procentu smatraju da je potrebno da se uvede poseban TV parlamentarni kanal (8%). Tako se ovaj kanal našao na trećem mestu kao izvor informacija o NSRS, odmah iza TV i štampe, a pre interneta ili zvaničnog skupštinskog sajta. Upravo smo iz ovih razloga, i postavili posebno pitanje o uvođenju parlamentarnog kanala (videti *Poglavlje 12.2*).

Grafikon 12.1.3. Molim Vas da nam izdvojite DVA načina praćenja rada NSRS koje bi Vama lično najviše odgovarala (u %)

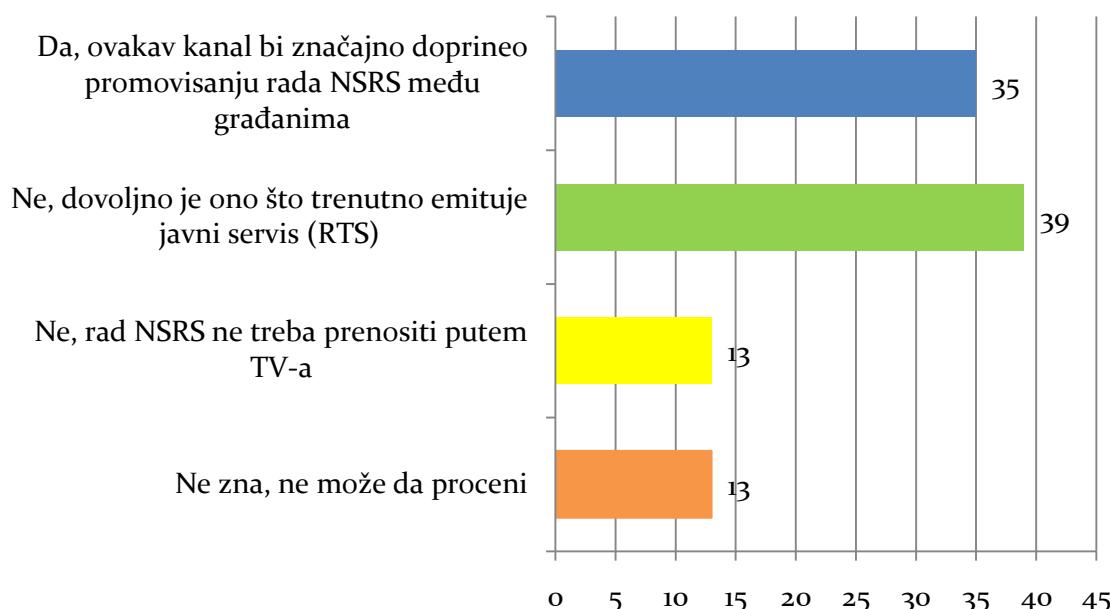
12.2. Odnos građana prema uvođenju parlamentarnog TV kanala, pripremi mobilne aplikacije i štampanju podlistka u štampanim medijima

Više od trećine ispitanih je za uvođenje posebnog parlamentarnog TV kanala, jer bi on značajno doprineo promovisanju rada NSRS među građanima. Skoro dve petine ocenjuje da je dovoljno to što sada emituje RTS, dok je 13% na „radikalnom“ stanovištu da skupština i ne treba da se prenosi na TV. Na ovakav rezultat, najviše utiču odgovori populacije između 19 i 49 godina i onih koji imaju srednje visoka mesečna primanja.

Iz ovoga zaključujemo, da postoji prostor da se razmišlja o uvođenju ovakvog kanala, ukoliko bi to dozvolile tehničke i finansijske mogućnosti. Na taj način bi i Javni servis mogao da se posveti kreiranju novih sadržaja na svom drugom kanalu.

Grafikon 12.2.1. Da li smatrate da treba uvesti poseban parlamentarni TV kanal na kome bi građani Srbije bili u mogućnosti da u celosti isprate rad poslanika u Narodnoj skupštini (u %)

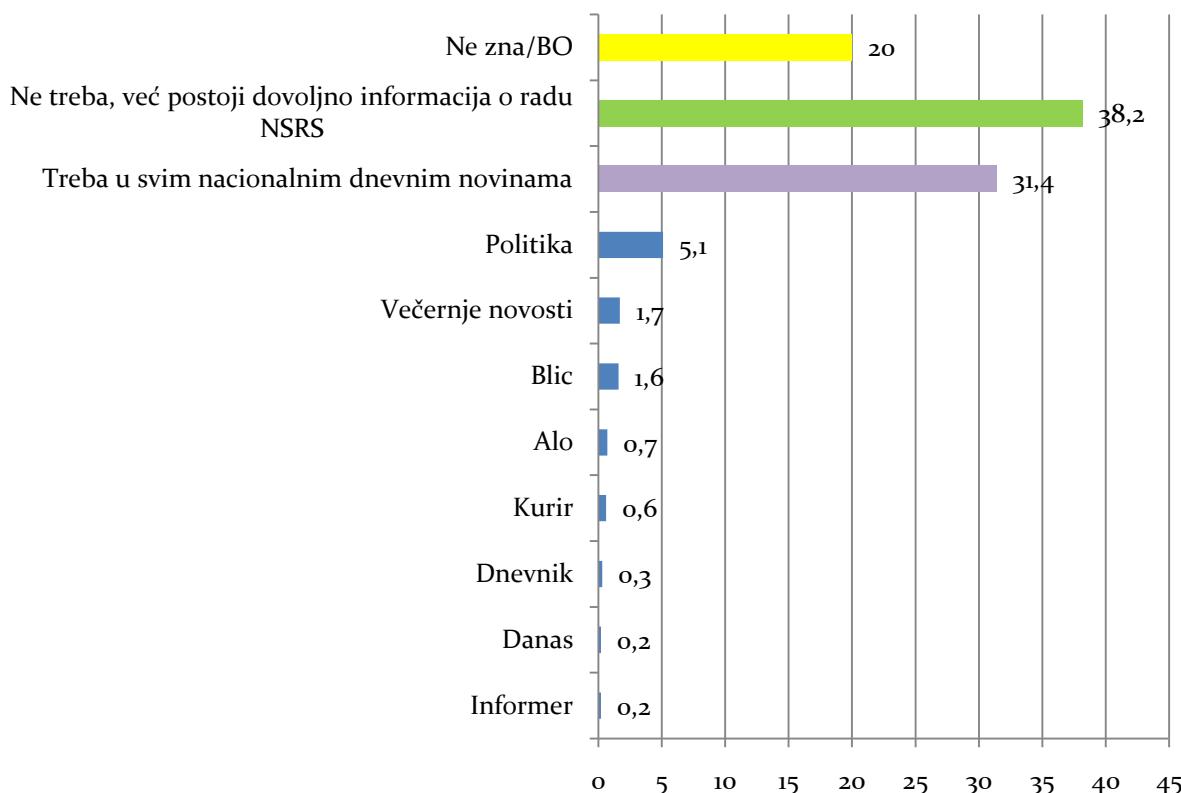
Svaki deveti ispitanik je zainteresovan da se o radu NSRS informiše putem aplikacije za mobilne telefone koja bi se redovno ažurirala. Imajući u vidu starosnu i obrazovnu strukturu uzorka, ovakvi nalazi su relativno dobri i ohrabrujući za buduće planove u oblasti komunikacije NSRS.

Različite institucije i organizacije često komuniciraju sa javnošću putem izdavanja podlistka ili dodatka u štampanim medijima. Narodna skupština već ima svoj informativni bilten, pa je zanimalo da ispitamo kakav stav građani imaju o objavljivanju nekog dodatka u štampanim medijima u kome bi se detaljnije prezentovao rad NSRS. Kao i na ranijim pitanjima, postoji određen broj ispitanika koji ne zna ili nema stav, ovde se radi o petini populacije. Broj onih koji misle da bi to bio dobar potez i onih koji tvrde da već postoji dovoljno informacija o radu NSRS, relativno je ujednačen. **Nešto više od dve petine (42%) ocenjuje da postoji prostor da se ovakav podlistak/dodatak štampa: 31% kaže da to treba da bude u svim nacionalnim medijima, a 11% navodi konkretan medij.** Među konkretnim medijima, jedino se izdvaja dnevni list *Politika*, 5% nam kaže da NSRS treba da objavi dodatak u tom listu. Ovaj list više od proseka navode učenici/studenti i oni sa visokom stručnom spremom, kao i službenici i stručnjaci.

Generalno uzev, oni sa većim primanjima i mladi stariji od 19 godina preferiraju da se podlistak ili dodatak o radu NSRS objavljuje u svim nacionalnim medijima.

S druge strane, 38% je onih koji ocenjuju da trenutno postoji dovoljno informacija o radu NSRS.

Grafikon 12.2.2. Da li smatrate da, osim redovnih informativnih biltena koje izdaje, rad NSRS treba da bude dostupan građanima kroz objavljivanje podlistka/dodatka u štampanim medijima (u %)

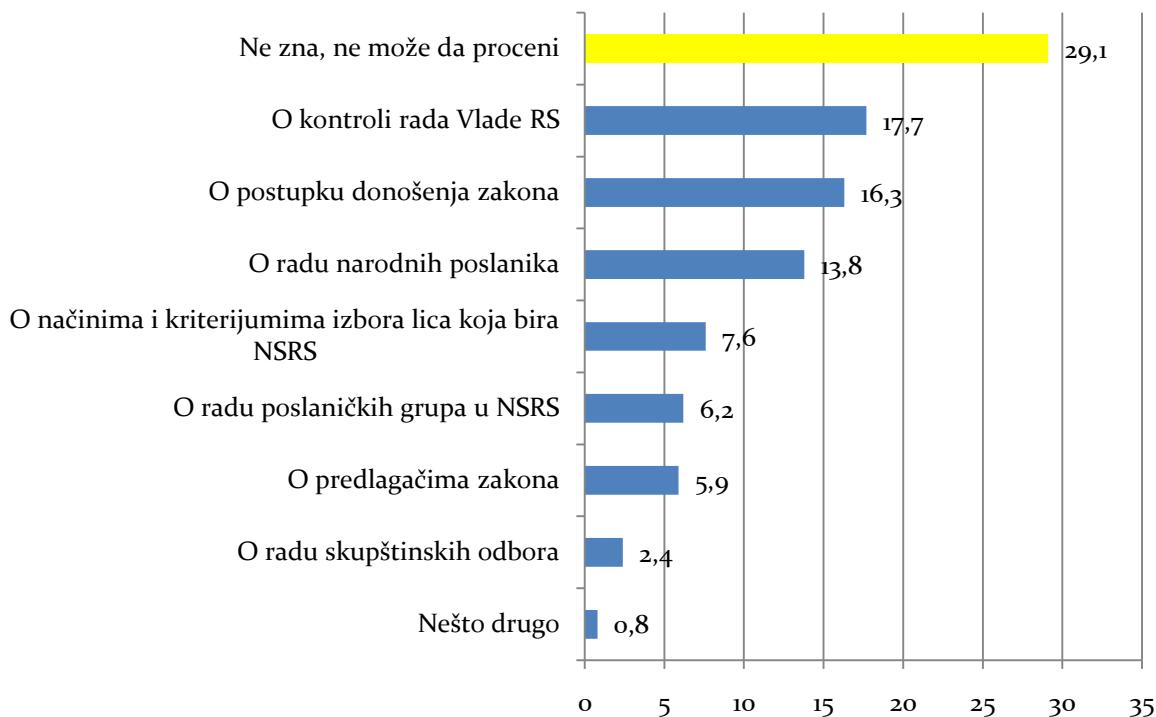

12.3. Oblasti rada NSRS o kojima bi građani želeli da znaju više

Koje su to oblasti rada NSRS o kojima bi građani želeli da saznaju više? Najpre, više od četvrtine ispitanih (29%) ne može da oceni ili nema stav o ovom pitanju. Od onih koji su naveli neku oblast, izdvajaju se tri: kontrola rada Vlade RS (17,7%), postupci za donošenja zakona (16,3%) i rad narodnih poslanika (13,8%).

Kao što se vidi, građani su veoma zainteresovani da skupština obavlja svoju kontrolnu funkciju, jer skoro svaki peti građanin to navodi kao oblast o kojoj bi najviše želeo da zna. Na ovakvu distribuciju odgovora, iznad proseka utiču oni sa završenom srednjom školom, starosti između 40 i 59 godina, sa prosečnim primanjima.

Grafikon 12.3.1. O kojim oblastima rada NSRS biste hteli da saznate više (u %)

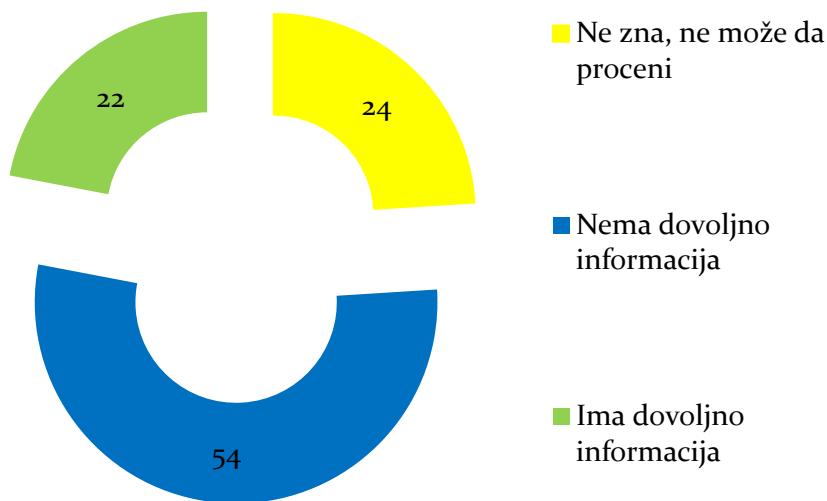

12.4. Informacije o radu narodnih poslanika

Građane smo pitali da nam kažu da li imaju dovoljno informacija o radu narodnih poslanika (ne NSRS kao institucije). **Više od polovine populacije u Srbiji kaže da nema dovoljno informacija o radu narodnih poslanika (54%); 22% kaže da postoji sasvim dovoljno informacija, dok je 24% onih koji nemaju stav o ovom pitanju.**

Ako to uporedimo sa sličnim pitanjem na nivou NSRS kao institucije, vidimo da je nešto veći broj onih kojima nedostaju informacije o narodnim poslanicima u poređenju sa skupštinom kao institucijom. Ove nalaze treba imati u vidu kod eventualnog planiranja komunikacione strategije, jer se na taj način može povećati transparentnost rada narodnih poslanika i posredno povećati poverenje u njih.

Grafikon 12.4.1. Da li smatrate da imate dovoljno informacija o radu narodnih poslanika u NSRS (u %)

13. Izveštavanje medija o Narodnoj skupštini

Mediji, gotovo na svakodnevnom nivou, izveštavaju o radu Narodne skupštine i narodnih poslanika. Da bismo stekli potpunu sliku o tome na koji način građani ocenjuju izveštavanje medija prema NSRS, uporedili smo ovu instituciju sa drugim važnim državnim institucijama i službenicima. Nalazi su prikazani u *Tabeli 13.1*.

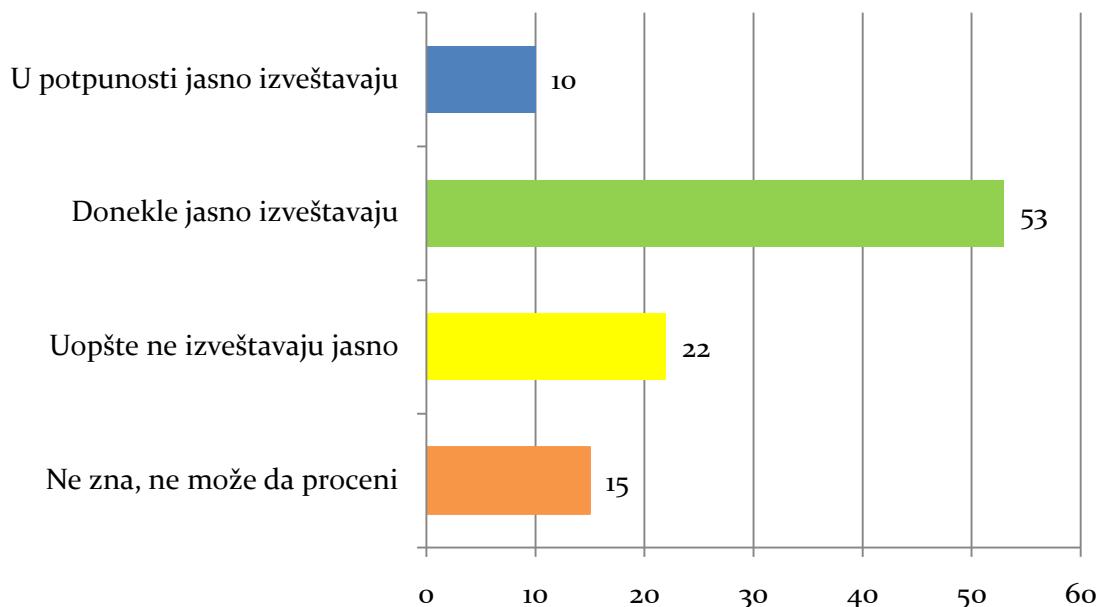
Tri su grupe glavnih zaključaka kada govorimo o odnosu medija prema NSRS. Prvi, relativno je ujednačen broj neopredeljenih ili onih koji nemaju stav o navedenim institucijama/službenicima, između 16% i 22% (koliko iznosi za aktuelnog predsednika NSRS). Ovo nam sugerije da postoji relativno konstantan broj onih koji ne znaju ili ne prate rad najvažnijih političkih institucija. Drugi, **građani ocenjuju da mediji o narodnim poslanicima izveštavaju negativnije/lošije nego kada je reč o drugim institucijama/službenicima, tako misli njih 12%**. Treća grupa **zaključaka se odnosi na ocenu građana da mediji pozitivnije izveštavaju o predsedniku Vlade RS i predsedniku RS (40% odnosno 38%) u odnosu na druge institucije ili službenike**. Ovaj rezultat možemo tumačiti kroz činjenicu da se radi o institucijama koje prepoznaje najveći broj građana i na čijem se čelu nalaze vodeće političke ličnosti u Srbiji.

Tabela 13.1. Izveštavanje medija o državnim institucijama i službenicima (u %)

	Ne zna, ne prati	Negativno, lošije nego o ostalim	Neutralno, isto kao i o ostalim	Pozitivno, bolje nego o ostalima	Uk.
Predsednik Republike Srbije	16	7	39	38	100
Predsednik Vlade Republike Srbije	16	6	38	40	100
Narodna skupština Republike Srbije	18	7	47	28	100
Vlada Republike Srbije	17	6	44	33	100
Predsednik Narodne skupštine Republike Srbije	22	7	43	28	100
Narodni poslanici	20	12	44	24	100

Ako je suditi na osnovu rezultata ovog istraživanja, građani nisu zadovoljni jasnoćom sa kojom mediji izveštavaju o radu NSRS. Tek 10% ispitanih kaže da mediji potpuno jasno izveštavaju o radu NSRS, nasuprot 23% onih koji misle dijametralno suprotno i još 53% onih koji kažu da mediji donekle jasno izveštavaju o radu NSRS.

Grafikon 13.1. Da li smatrate da mediji na dovoljno jasan način izveštavaju o radu NSRS (u %)

Istovremeno, građani procenjuju da sami narodni poslanici nisu dovoljno otvoreni prema javnosti kada komuniciraju putem medija. Naime, 23% ispitanih ocenjuje da su narodni poslanici otvoreni u komunikaciji prema javnosti, dok suprotan stav iznosi više od trećine populacije, 36%.

Grafikon 13.2. Da li su predstavnici Narodne skupštine u komunikaciji sa javnošću putem medija dovoljno otvoreni prema javnosti? (u %)

